

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Volitve v Kanadi

Za Veliko noč so imeli v Kanadi vo-
litve v parlament. Njihovi rezultati so
v glavnem že znani. Vlada stranka je
dobila ogromno večino.

Volitve niso pomenile nikake senza-
cije niti za Kanado, niti za inozemstvo,
zanimive in važne pa so v toliko, ker
so bile prve volitve v državi, ki je v
vojni. Prejšnji kanadski parlament je
bil izvoljen leta 1935. dne 14. oktobra.
Ker vlada pravilo petletne dobe, bi mu
zakonodajni čas potekel letos jeseni.
Toda vlada pod predsednikom Macken-
zie Kingom je razpisala volitve že ne-
koliko prej, kar je takrat vzbudilo ne-
kaj presenečenja, ker ni bilo videti ni-
česar, kar bi jo sililo k temu koraku.
Razpolagala je v parlamentu z zanes-
ljivo večino, saj je pripadalo liberalom
od 245 poslanskih mest nič manj ko
178 mandatov, dočim so razpolagali
konservativci, glavna opozicijska stran-
ka, samo s 36 zastopniki. Tudi se v po-
litičnem pogledu ni opazila nikakara raz-
lika v odnosih do evropske vojne. Za
odločno pomoč Angliji ter za popolno
izvršenje dolžnosti, ki jih nalaga za-
vest skupnosti britanskega imperija, so
bili v Kanadi vsi, tako vladna stranka
kakor opozicija. Kljub temu je izjavila
vlada, da hoče že takoj apelirati na
prebivalstvo, da se pokaže pravo raz-
položenje volilcev ter da dobi po tem
potu vlada jasno sliko, da bo mogla po-
tem svojo vojno politiko izvajati s pol-
no avtoriteto. Vlada je posebej nagla-
šala, da hoče imeti tudi za spremenje-
ne razmere polno avtoriteto, da bo mo-
gla sistematično vzeti v roke izvedbo
celotnega programa vojnih priprav. In
dobila je res mandat za nadaljnjih pet
let.

Rezultat volitev ni presenetil. Nihče
ni pričakoval, da bi se ta čas razpolo-
ženje kanadskih volilcev preverilo, in
zato nikjer niso računali z možnostjo
konservativne zmage. Po dosedanjih
vesteh pa je zmaga vladne stranke še
večja, kakor se je pričakovalo, tako bo
razpolagala v parlamentu še z večjo
večino nego dosedaj.

Kakor rečeno, niti vladna niti kon-
servativna stranka nista nikdar nehali
naglašati, da sta za polno pomoč ma-
tični državi in da bosta napeli vse sile,
da se doseže čim prej končna zmaga.
Samo v tem je bila razlika, da so kon-
servativci kot slabši želeli koalicijsko
odnosno nacionalno vlado, dočim so li-
beralci take predloge smatrali za ne-
zaupnico. Volilci so jim dali prav in
odnosaj med vlado in opozicijo zavisi
sedaj od drugih okoliščin, ne več od
volilcev.

Volitve v Kanadi so interesantne
predvsem kot zrcalo razpoloženja v
tem velikem in pomembnem dominio-
nu. Pokazale so zlasti, da defetizem tu
nima zaslombe, naj prihaja od koder
koli. Tudi komunistična propaganda ni
našla nikakega odmeva. Prebivalstvo
je z glasovnicami dokazalo, da je za-
res tako razpoloženo, kakor ga popisuje
zunanji poročevalci. Britanski imperij
je okoren v svojih skupnih gibanjih,
v celotni akciji, toda kadar se raz-
giblje in se loti akcije, potem je to sila,
ki se ne da tako zlahka ustaviti. Tako
popisujejo nevtralni opazovalci razpo-
loženje v Veliki Britaniji in v njenih
dominionih. Kanada je bila prva na vr-
sti, da pokaže, kako je z njenim razpo-
loženjem in z vezmi britanske skupno-
sti. Po pravici pravijo v Londonu, da
je Kanada to preizkušnjo dobro pre-
stala.

Volilni rezultati Kanade so tem bolj
interesantni, ako vzamemo v poštev
njeno dokaj pisano sestavo. Saj je od
njenega prebivalstva skoraj tretjina
Francozoov, kajti od dobrih deset mi-
lijonov je le malo manj ko tri milijone
francoskih rojakov. Od angleško govo-
rečega prebivalstva pa je skoraj šesti-
na Ircev, blizu en milijon in tri sto ti-
soč. Od ostalega prebivalstva jih pri-
pada zelo mnogo potomcem doseljen-
cev raznih narodov. Pokazalo se je, da
je kanadska dominionska skupnost in
britanska imperialna solidarnost moč-
nejši faktor kakor razna druga naspro-
tnost. ki se sicer oglašajo med prebivalci.
Rezultat je tem bolj poučen, ko ima
Kanada za sosedo mogočeno Zedinjeno
državo, pa bi se moglo pojaviti razpo-
loženje za naslonitev na nje. Zdi se,
da ne bi bilo ničesar lažjega, kakor po-
staviti geslo, naj se ljudstvo osvobodí
nujnosti krvavih in materialnih žrtev
za evronske spore s tem, da se zrahlja-
jo vezi z Anglijo ter se dominion
približa mogočim krilom ameriške
Unije, ki bi ga pač mogla z uspeškom
ščititi. Nič takega se ni pojavilo. Ka-
nada je del britske skupnosti v sreči in
nesreči.

V zadnjih tednih je bilo tudi na sa-
mem Angleškem že nekaj nadomestnih
volitev. V njih so si ponovno stali na-
sproti kandidati strank, ki so si dia-
metralno različni v stališču napram
vojni. Pokazalo pa se je v volilnih iz-
idih, da pacifizem nima pristašev, ker
so povsod z ogromno večino zmagali
kandidati, ki so zagovarjali načelo

Zavezniški vrhovni vojni svet

**Anglija in Francija sta se sporazumeli, da ne bosta sklepali separatno
premirja ali miru, ki mora vrh tega nuditi jamstva za trajno varnost in
vzpostavitev mednarodnega reda**

London, 28. marca. s. (Reuter) Danes
je bilo v Londonu 6. zasedanje vrhov-
nega angleško - francoskega vojnega
sveta. Seje sveta so bile tako dopoldne
kakor tudi popoldne. S francoske strani
so se zasedanju udeležili ministrski
predsednik in zunanji minister Rey-
naud, mornariški minister Campinchi,
letalski minister Laurent Eynac, vele-
poslanik Corbin, nadalje načelnik zu-
nanjega ministrstva Leger, vrhovni po-
veljnik zavezniške kopne vojske gene-
ral Gamelin, poveljnik francoske vojske
mornarice admiral Darlan, poveljnik
letalstva general Vuillemin in general
Koeltz. Z angleške strani so bili na-
vzočni ministrski predsednik Chamber-
lain, zunanji minister lord Halifax,
mornariški minister Churchill, vojni
minister Stanley, letalski minister
Wood, nadalje podtajnik v zunanjem

ministrstvu Cadogan, poveljnik angle-
škega letalstva Newal, poveljnik mornarice
admiral Pound in šef generalne-
ga štaba Ironside.

Ob začetku seje je ministrski pred-
sednik Chamberlain posebno toplo po-
zdravil francoskega ministrskega pred-
sednika, ki se je prvič udeležil zaseda-
nja vojnega sveta kot šef francoske
vlade.

Zvečer je bil izdan o zasedanju urad-
ni komunik, ki ugotavlja predvsem, da
je vrhovni vojni svet premočnil razvoj
strateškega položaja od zadnjega zaseda-
nja vrhovnega vojnega sveta dalje
ter sprejel sklepe o bodoči smeri akcije.
Obe vladi sta se na osnovi sporazuma,
ki sta ga v septembru lanskega leta
podpisala finančna ministra Simon in
Reynaud, v svrhu njegovega razširje-

nja odločili za naslednjo slovesno iz-
javo:

Vlada republike Francije in kraljev-
ska vlada Anglije in Severne Irske sta
se medsebojno sporazumeli, da se v te-
ku sedanjih vojn ne bosta pogajali in
ne bosta sklenili premirja ali miru, ra-
zen po medsebojnem sporazumu. Tudi
ne bosta proučevali mirovnih pogojev,
razen takih, ki bodo po medsebojnem
sporazumu nudili garancije za trajno
varnost. Po sklenitvi miru se zavezu-
jeta obe vladi, da bosta vzdrževali me-
dsebojni kontakt v svojih akcijah v vseh
ozirih, dokler bo to potrebno za njuno
varnost in rekonstrukcijo drugih nar-
odov, kakor tudi vzpostavitev medna-
rodnega reda, ki naj zagotovi svobodo
vseh narodov, spoštovanje zakonitosti
in ohranitev miru v Evropi.

Pariz, 28. marca. br. Ministrski pred-
sednik Reynaud se je z vsem svojim
spremstvom nocoj vrnil iz Londona.
Vojni minister Daladier se današnje
seje zavezniškega vrhovnega vojnega
sveta ni udeležil, ker še ni docela okre-
val od svoje poslednje poškodbe.

Blum za ustanovitev
vojnega direktorija

Pariz, 28. marca. br. V današnjem »Po-
pulaire« je objavil Leon Blum zanimiv čla-
nek, v katerem se z veliko odločnostjo za-
vzema za to, da bi se ojačila francoska voj-
na politika ter čimprej izključila odločitve na
bojišču. V ta namen predlaga socialistični
voditelj ustanovitev posebnega vojnega di-
rektorija, kateremu naj bi eventualno pri-
padali tudi politiki, ki niso v vladi. Ta di-
rektorij naj bi imel glavno besedo v vseh
vojaških, političnih in diplomatskih vpra-
šanjih.

Italija ne pusti Sovjetov na Balkan

**Italijanska diplomacija hoče za vsako ceno preprečiti, da bi se Rusija
zasidrala tudi na Balkanu**

Basel, 28. marca. z. Rimski dovoznik
»Basler Nachrichten« citira celo vrsto ita-
lijanskih listov, ki se izražajo skrajno
skeptično glede moskovskih zagotovil Or-
gan Italijanskega zunanjega ministra »Il
Telegrafo« naglašajo, da je Rusija uvidela,
da ni sposobna voditi vojne. Zato je tudi
na hitro roko sklenila mir s Finsko. Z go-
tovo strani se sicer skuša poslati Rusijo v
ogonj, toda moskovski mogotci so po brid-
kih izkušnjah na Finskem postali skrajno
previdni.

»Stampa« naglašajo, da je Stalin čimeno
oportunist, ki skuša izvlčiti iz sedanjega
evropskega konflikta čim večje koristi za
boljševiško stvar. Italija dobro pozna na-
črte Moskve in zato ne more biti niti go-
vora o tem, da bi Italija kdaj postala vo-
jaški zaveznik Sovjetske Rusije.

»Italija ne bo nikdar
zaveznik Sovjetov«

Curih, 28. marca. z. Beograjski dopisnik
»Neue Zürcher Zeitung« javlja svojemu
listu, da zanimanje za trozvezo Rim - Ber-
lin - Moskva na Balkanu vidno pojeoma.
Sedaj je jasno, da Italija ne želi, da bi se
Sovjetska Rusija zasidrala tudi na Bal-
kanu in skuša italijanska diplomacija to
za vsako ceno preprečiti. Poslednje infor-
macije kažejo tudi na to, da so v Moskvi
opustili svoje prvotne načrte in da se na-
merava Moskva omejiti predvsem na iz-
boljšanje svojih gospodarskih odnosov.
O vsem tem so se vodili med Rimom in
Beogradom, ki sta v zadnjem času v stal-
nih stikih, živahni razgovori. Stališče, ki
sta ga v tem pogledu zavzeli Italija in Ju-
goslavija, zajema vedno bolj tudi Rumu-
nijo. Tuja propaganda si prizadeva vpli-
vati na razpoloženje javnosti balkanskih
držav, kar je imelo zlasti v zadnjih dneh
za posledico precejšnjo desorganizacijo
javnega mnenja.

Ciano pojde v Berlin

Curih, 28. marca. o. Po vesteh iz Rima
v poučenih krogih ne smatrazo za izklju-
čeno, da bo italijanski zunanji minister
Ciano v kratkem odpotoval v Berlin kjer
bi vrnil obisk nemškemu zunanjemu mi-
nistru Ribbentropu. Do tega obiska naj bi
prišlo po enem ali dveh tednih, ko bodo
dovršene vse nemške diplomatske priora-

Konferenca angleških
poslanikov na Balkanu

**Anglija skuša parirati nemško diplomatsko aktivnost
v južnovzhodni Evropi**

London, 28. marca. s. (Reuter) Zunanji
minister lord Halifax je povabil angleške
poslanike v Ankari, Atenah, Sofiji, Beo-
gradu, Bukarešti in Budimpešti, da pri-
dejo že začetkom aprila v London na po-
svetovanje. Istočasno se bo mudil v Lon-
donu angleški veleposlanik v Rimu sir
Percy Loraine, ki bo tedaj na svojem red-
nem dopustu.

London, 28. marca. s. Diplomatski do-
pisnik angleškega radia daje naslednji ko-
mentar h konferenci balkanskih angleških
poslanikov, ki jo je zunanji minister lord
Halifax za prihodnji teden sklical v Lon-
donu:

Konferenca je znak močne angleške di-
plomatske akcije, ki naj kontrira nemško

energičnega vojnega nadaljevanja, zo-
per komunistične kandidate, ki so vo-
lilcem obetali, da bodo storili vse za
takojšen konec vojne. S temi vtisi se
ujemajo rezultati, ki jih prav sedaj po-
ročajo iz Kanade.

ve za obisk Molotova v Rimu. Tako bi
prišlo do italijansko-nemško-ruskega se-
stanka na nemškem ozemlju.

Aktivnost zaveznikov
na Bližnjem vzhodu

Kairo, 28. marca. s. (Reuter). Na vsem
Bližnjem vzhodu je opaziti živahno aktiv-
nost angleške in zavezniške vojske. Južno
od Kaira so se danes v puščavi pričeli ve-
liki kombinirani manevri avstralske, no-
vozelske, angleške, indijske in egiptске
vojske. Istočasno so se pričeli veliki mane-
vri tudi v Transjordaniji. Raztezajo se pre-
ko cele dežele. V njih sodelujejo tudi ara-
bski oddelki emira Abdulaha.

V Palestini je bil osnovan poseben urad,
ki ima nalogo, da skrbi za preskrbo angle-
ške in zavezniške vojske na Bližnjem vzhodu.
V angleško vojsko se neprestano pri-
javljajo novi židovski prostovoljci.
V Jemen je dospela iraška vojaška mi-
sija, ki bo vodila vezbanje jemenske vojske.

Tudi Turčija na straži

Ankara, 28. marca. j. (Havas). Dana-
šnji turški listi enoglasno odobravajo Sa-
radžoglove izjave glede stališča Turčije
do morebitnih dogodkov na Balkanu in
Bližnjem vzhodu. Tako »Yenisabah Hu-
sein Džahid« izjavlja, da v primeru kakšnega
napada na Balkan, Turčija ne bo mogla
storiti drugega, kot intervenirati z voja-
ško silo, kakaj Balkanska zveza je tako so-
lidna tvorba, da bi bil napad na eno izmed
članov te zveze istoveten z napadom proti
Turčiji. Turčija je takoj po aneksiji Alba-
nije storila vse potrebne ukrepe za svojo
obrambo. Turčija se smatra za gospodar-
ja in edino poklicanega stražnika morskih
očin Bospora in Dardanel. Turčija ne bo
nikoli dopustila, da bi se na Balkanskem
polotoku utrdila kakva tuja velesila.

Ankara, 28. marca. j. (Havas). Turški
maršal Fevzi Čakmak je včeraj izvršil in-
spekcijo protiletalske obrambe turške pre-
stolnice ter njene okolice, ter dalje pregled
letalske šole v Imesutu. Čakmak je izra-
zil svoje zadovoljstvo nad dosedanjimi
uspehi, ki jih je dosegla Turčija v protile-
talski obrambi, ter je ob tej priliki izjavil,
da je usoda Turčija v polni meri odvisna
od njene močne zračne armade.

ročlj. Anglija noče ničesar od južnovzhod-
ne Evrope. Njen edini interes v tem delu
sveta je ohranitev samostojnosti malih
držav. Odločena je in tudi more preprečiti
vsak napad, čigar namen bi bil pretvoriti
južnovzhodno Evropo v »pot k Bagdadu«.
V svetovni vojni je bil eden izmed glavnih
ciljev zavezničev osvajanje neodvisne
Jugoslavije. Z njihovo zmago je bil ta cilj
tudi dosežen. V sedanjih vojni je eden izmed
njihovih glavnih ciljev ohranitev neodvisne
Jugoslavije. V Londonu ni niti najmanjše-
ga doma, da bo ta skromni vojni cilj tudi
dosežen.

Nemci o odpoklicu Suriča

Berlin, 28. marca. AA. Današnji nemški
jutranjiki prinašajo o Suričevi zadevi le
kratke izjave. Listi menijo da je iniciator
tega ukrepa predsednik francoske vlade
Reynaud. »Völkischer Beobachter« pravi:
Zahteva francoske vlade po odpoklicu po-
slanika Suriča je prva gesta predsednika
Reynauda ki je obenem zunanji minister
Tako jo je prevzel svoj resor na Orsavs-
kem nabrežju, je Reynaud v svojem pr-
vem govoru obljubil večjo diplomatsko ži-
vahnost. Toda v tem primeru ne gre za
kakšno veliko živahnost, temveč za zelo
mahno akcijo.

Tudi Belgija proučuje
mednarodni položaj

Bruselj, 29. marca. br. Agencija Belga
poroča, da je zunanji minister Spaak po-
zval belgijske poslanike iz glavnih evrop-
skih držav, naj takoj pridejo poročat o
položaju v dotičnih državah. Agencija iz-
rečno naglašajo, da razgovori v Bruslju ne
bodo presegli okvira običajnih informativ-
nih sestankov zunanjega ministra z diplo-
matskimi zastopniki v tujini.

Zbližanje Francije
in Italije

Pariz, 28. marca. z. Del francoskega tiska
tudi danes razpravlja o bodočih odno-
šajih med Parizom in Moskvo in zahteva
od vlade energičnih ukrepov proti komuni-
stom. »Oeuvre« piše, da nadaljnje vzdrže-
vanje diplomatskih odnosov z Moskvo le
omogoča komunistično propagando. Pač pa
se list zavzema za zблиžanje Francije in
Italije. Razširilo se je celo vesti, da se do-
sedanji francoski poslanik v Rimu Francois
Poncet, ki je bil pozvan na poročanje v
Pariz, ne bo več vrnil na svoje mesto. Za
njegovega naslednika označujejo bivšega
ministrskega predsednika Lavala, ki je že
svoječasno po abesinskem konfliktu uspe-
šno posredoval v Rimu. Oficialnega potr-

Tudi Grčija ima
svoj utrjeni pas

**Že štiri leta gradi nad 3.000 delavcev tako zvano Meta-
xasovo obrambno črto**

Atene, 28. marca. AA. (Aten. ag.) Listi
prinašajo podrobnosti o delu Metaxasove
vlade za reorganizacijo vojske in obram-
bo države. Od proračunskega leta 1936-37
je bilo izdanih čez 6 in pol milijard dra-
hem za narodno obrambo, od tega več ko
eno milijardo za utrdbne ter čez eno mili-
jardo za izpopolnitev prometnih zvez.
Ostanek je bil uporabljen za nabavo voj-
nega materiala. Že leta 1936, so začeli
graditi tako zvano Metaxasovo črto, na
kateri dela stalno 3.000 delavcev. Črto
grade iz betona in ima gnezda za topove
in strojnice. Mesca avgusta leta 1936, je
Grčija imela samo štiri protiletalske to-
pove, sedaj jih ima 200. Isto razmerje ve-

lja tudi za vse ostale vrste orožja, kakor
za topništvo, letala, oklopne automobile
itd.

Položaj Grčije v Balkanski zvezi je po-
stal jasen in trden. Posebno prisrčni od-
nosaji vladajo s Turčijo, s katero je bil
podpisan pakt o nenapadanju. S solun-
skim paktom so utrjeni in določeni odno-
šaji Balkanskega sporazuma z Bolgarijo.
Komunizem je v Grčiji zatrt. Državljans-
ka mobilizacija je vsestranski organizi-
rana in to posebno na gospodarskem po-
lju. Ojačanje državne obrambe in vsi osta-
li ukrepi so bili izvedeni brez uvedbe no-
vih davkov.

dila take spremembe na francoskem posla-
ništvu v Rimu doslej še ni.

Milan, 28. marca. z. Londonski dopisnik
Corriere della Sera« poroča, da so bile ve-
sti o tesnejšem zблиžanju Francije z Itali-
jo sprejete v Londonu dokaj neugodne. An-
gleska vlada je po mnenju dopisnika proti
temu, da bi Francija v tako važnem vpra-
šanju postopala na lastno pest in smatra-
jo, da bi bil o tem potreben predhodni spo-
razum med Londonom in Parizom.

Ugibanja o obisku
Molotova v Berlinu

Curih, 28. marca. z. O nameravanem
obisku Molotova v Berlinu poroča berlin-
ski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«, da
je ves ta načrt sele v razpravi, vendar
pa ni izključeno, da pride v enem ali dveh
tednih do sestanka, na katerem bo zasto-
pana tudi Italija in na katerem bodo ob-
širno razpravljali o vseh perečih medna-
rodnih problemih.

Welles prispel
v Ameriko

New York, 28. marca. j. (Havas) Danes
se je vrnil v Zedinjene države na italijan-
skem parniku »Conte di Savoia« s svoje
evropske turnee Rooseveltov odposlanec
Sumner Welles. V newyorški luki je Wel-
les pričakovala velika množica ljudstva.
ter zastopniki ameriškega in tujezga tiska.
Na vprašanje novinarjev glede uspeha
svojege potovanja po Evropi ni maral da-
ti Welles nikakega odgovora ter je od-
klonil celo vsako besedo, kako mu je pri-
jalo povratno potovanje v New York.
Welles se je takoj odpeljal v Washington,
kjer bo prezidentu Rooseveltu poročal o
svoji misli v Evropi.

Zbližanje Anglije
in Japonske

Tokio, 28. marca. s. (Reuter). Angleški
veleposlanik Craigie je imel danes govor,
v katerem je izrazil svoje trdno prepri-
čanje, da se bodo odnosi med Anglijo in
Japonsko bistveno izboljšali. Craigie je po-
udaril, da je zdrav čut obeh narodov v
zadnjih letih preprečil večja nasprotstva
med Anglijo in Japonsko. Bilo je sicer
mnogo napačnih tolmačenj politike ene in
druge strani, če pa še obstoje vprašanja,
ki jih je treba med obema državama ure-
diti, pa imata Anglija in Japonska tudi
mnogo skupnih točk, predvsem sta obe
veliki pomorski sili, ki skušata svoje ozem-
lje obvarovati tujih zunanjih vplivov.

London, 28. marca. z. Po informacijah
tukajšnjih diplomatskih krogov vodi nem-
ški poslanik v Tokiu pogajanja z japo-
nsko vlado, ki grejo za tem, da bi Japonska
prepusila Nemčiji v svobodno uporabo več
svojih pomorskih oporišč. Ta oporišča naj
bi služila predvsem nemškim podmornicam,
ki jih je 80 že na poti v japonske vode.
Nemčija hoče na ta način preprečiti an-
gleško blokado za Nemčijo določenih rus-
kih transportov iz Amerike v Vladivostok.

SOVJETSKA UNIJA IN ANGLIJA

Sovjetski veleposlanik Majski pri Halifaxu — Razgovor o splošnih problemih odnošajev med obema državama — Skrbi Moskve zaradi vedno močnejšega obkroževanja Nemčije

London, 28. marca. s. (Reuter) Včeraj popoldne je sovjetski poslanik Majski poselil zunanega ministra Halifaxa in imel z njim daljši razgovor. Bil je to prvi razgovor Majskega z angleškim zunanjim ministrom od izbruha finske vojne dalje. Kakor poročajo iz dobro poučenih virov, je veljal razgovor vprašanju zadržanja dveh sovjetskih trgovinskih ladij s strani angleških vojnih ladij na Daljnem vzhodu. Sovjetska vlada smatra, da morata biti obe ladiji oproščeni kontribandne kontrole že zato, ker sta last države. Angleška vlada stoji nasprotno na stališču, da so res vojne ladije, ki so državna last, opremljene kontribandne kontrole; če pa ladije, ki so državna last, služijo za trgovinski promet, morajo veljati zanje isti predpisi, kakor za zasebne trgovinske ladije.

Spor se tiče trgovinskega parnika »Vladimir Majakovski« (4.000 ton), ki ga je včeraj angleška vojna ladija pripeljala v Hongkong, ter parnika »Selenga« (2.000 ton), ki so ga angleške oblasti zadržale že v januarju. Sovjetski poslanik Majski je imel zlasti zaradi primera »Selenga« več razgovorov s funkcijonari angleškega zunanjega ministrstva. »Selenga« je vozila antimon, volfram in drugo blago iz Kitajske v Vladivostok in je še sedaj v preiskavi, ker sumijo angleške oblasti, da je bilo blago namenjeno v Nemčijo. »Vladimir Majakovski« je bil na poti iz San Fran-

cisca v Vladivostok in je vozil baker. Ladija bo najbrže prepeljana v neko francosko kontrolno postajo v Indokini.

Prave ozadje razgovorov

London, 28. marca. j. (RSV) Tako v sovjetskih krogih v Londonu, kakor tudi v angleških diplomatskih krogih pripominjajo, da se z dobro poučene strani zanika verjetnost, da bi se bila angleški zunanji minister Halifax in sovjetski poslanik Majski ob priliki zadnjega sestanka razgovarjala samo o sporu zaradi obeh sovjetskih ladij, ki jih je angleška kontrola prestregla v Tihem oceanu. Nasprotno je mnogo bolj verjetno, da je Majski zopet enkrat v razgovoru s Halifaxom začel splošni problem odnošajev med Sovjetsko unijo in Anglijo. Z iste merodajne strani zatrjujejo, da delajo ponovni koraki Majskega pri Butlerju in zdaj neposredno pri Halifaxu, zelo verjetno domnevo, da je Sovjetska unija čedalje bolj vzmernirana zaradi informacij, da pripravljata zapadni zavezniki državi še močnejše obkroževanje Nemčije ter da je problem oskrbovanja Nemčije z ruskimi surovinami eden izmed glavnih problemov, ki sta ga Anglija in Francija odločno načeti in tudi rešiti. V poučenih angleških krogih smatrajo za zelo neverjetno, da bi kaka

intervencija Majskega mogla kakorkoli izpremeniti odločitve zaveznikov, ker so bili njuni načrti za omenjeno temnejše obkroževanje Nemčije že dokončno izdelani v teku zadnjih aktivnih posvetovanj med strokovnjaki angleške in francoske vlade.

V istih angleških krogih zatrjujejo, da je Majski v razgovorih s Halifaxom obnovil naslednja sovjetska zagotovila:

1. da absolutno ne obstoji nobena pogodba, ki bi Sovjetsko unijo brezpogojno vezala na Nemčijo;
2. da sovjetska politika nikoli ni bila direktno usmerjena proti britanskim interesom;
3. da bi samo sovražna politika zaveznikov država mogla privedi do brezpogojnega sodelovanja med Sovjetsko unijo in Nemčijo.

V istih angleških krogih pripominjajo k temu, da ti trije argumenti niso mogli pripraviti niti Halifaxa niti Butlerja ter ju napraviti omahljiva v njihovi odločitvi. Dejstva namreč govore drugače, kakor te sovjetske zahtevne in dejstvo je, da si Sovjetska unija celo zmerom bolj prizadeva ustreči nemškimi željam po oskrbovanju in podpori njenega vojnega gospodarstva. Politika zaveznikov državi, ki je ubrala pot energičnega, tako strategičnega, kakor tudi gospodarskega obkroževanja Nemčije, bo navzile vsem prizadevanjem Majskega po omilitju te odločitve, ostala neizpremenjena.

Teleki pri papežu

Včeraj je posetil tudi vatikanskega državnega tajnika, kardinala Maglionea, ki mu je takoj vrnil obisk

Vatikan, 28. marca. br. (Stefani) Papež Pij XII. je davi ob 10. sprejel v posebni avdienci madžarskega ministrskega predstavnika grofa Telekija, ki mu je bil v Vatikanu prirejen sprejem po ceremonialnih predpisih, kakor so določeni za ministrskega predstavnika tujih držav. S 4 vatikanskimi avtomobili so grofa Telekija in njegovo hčerko ter spremstvo pripeljali v Vatikan.

Avdienca je bila v papeževi zasebni knjižnici in je trajala polduro uro. Ob zaključku je Teleki predstavil papežu svojo hčer ter osebje madžarskega poslanstva v Vatikanu. Ob 11.40 je grof Teleki obiskal vatikanskega državnega tajnika kardinala Maglionea, ki mu je tik pred 13. uro vrnil obisk v madžarskem poslanstvu pri Vatikanu, kjer je poslanik priredil obema državnikom intimno kosilo.

Rim, 28. marca. br. (Stefani) V madžarskih krogih v Vatikanu zatrjujejo, da se je razgovor, ki ga je imel davi papež Pij XII. z ministrskim predstojnikom Telekijem v prvi vrsti nanašal na podunavska in balkanska vprašanja. Papež se je informiral o vplivu vodilnih veseli v tem predele Evrope, kjer ima tudi cerkev svoje interese že sprito okoliščin, da živi v Po-

dunavju in na Balkanu mnogo katoličanov.

Rim, 28. marca. z. Razgovori, ki jih je imel predstojnik madžarske vlade grof Teleki v Rimu, so dovedli do spoznanja, da so bile vesti, češ da se je na brennerskem sestanku razpravljalo o gospodarski razdelitvi Podunavja in Balkana, povsem netočne. Na drugi strani pa je vsa Evropa danes podobna velikih šahovnic, na kateri poskušajo velesile premikati svoje figure. Sprito složenega odpora prizadetih nevtralnih držav pa so se izkazali vsi dosedanjí načrti v tem pogledu za neizvedljive.

Nemški kmetijski minister povabljen v Pešto

Budimpešta, 28. marca. br. Ministrski predstojnik grof Teleki je pred kratkim povabil nemškega kmetijskega ministra Darreja v Budimpešto, ki se je odzval vabilu in bo prišel v Budimpešto o priliki tamkajšnje kmetijske razstave v prvi polovici aprila, ter bo tedaj razpravljal z madžarskim kmetijskim ministrom o izvozu letošnjih madžarskih kmetijskih pridelkov v Nemčijo.

Francoski podatki o rumunski vojski

Vojaški strokovnjak pariškega »Tempsa« podaja naslednji pregled rumunskega strateškega položaja in vrednosti rumunske vojske:

V rumunski oblasti je ves spodnji tek Dunava, te vodne poti, ki veže Srednjo Evropo s Črnim morjem. Kot severovzhodni del Balkana predstavlja Rumunija prvi del proti ruski ekspanziji v smeri na Dardanele. Zaradi svojih naravnih bogastev pa je Rumunija zanimiva predvsem za tretji rajh. Tako je Rumuniji po zemljepisni legi in zaradi njenih naravnih bogastev odmerjena zelo pomembna vloga v interesnih nasprotjih velesil.

Z mirovnimi dogovori se je Rumunija zelo povečala, toda ne brez nevarnosti za svoj obstoj. Njene manjšine tvorijo važen problem zaradi sovražnega zadržanja treh njenih sosedov, Besarabija, Transilvanija in Dobruđa so stalno v ospredju. Jasno je, da mora Rumunija v tem položaju posvetiti vso svojo pozornost uspešni narodni obrambi. V mirnem času šteje rumunska vojska 22 divizij, toda sprito pomanjkanja dovoljnjega vojnega materiala in

drugih potrebščin bi v primeru splošne mobilizacije ne bilo mogoče vpolniti takoj več ko milijon mož pod orožje. Od lanskega septembra dalje je bilo mogoče izvežati lepo število vajakov s posebnimi vpolnici rezervistov. Rumunski vajak je v glavnem trezen, discipliniran, odporen in marljiv.

Na meji so bila izvršena pomembna obrambna dela. Tako zvana Karlova črta brani dohode z madžarske strani, a tudi na ukrajinsko stran se Rumunija utrjuje. Moderne oborožitve si Rumunija sama s svojo vojno industrio ne more preskrbeti, a tudi denarja nima dovolj, da bi lahko izvršila večje nakupe v inozemstvu. Vendar pa je od izbruha sedanje evropske krize Rumunija zelo napredovala zlasti v pogledu avtomobilov in oklopnih voz. Oprema in oborožitev posrednih vajakov je na splošno zelo dobra, le motorizacija armade napreduje zelo počasi. Letalstvo je leta 1933 razpolagalo še z zelo skromnimi silami, lani pa je bilo zaznamovati lep napredek in pred šestimi meseci je imela Rumunija že nad 300 dobrih letal.

Dela pri Ozlju končana

Števila smrtnih žrtev še ni mogoče ugotoviti — Iskanje njihovih trupel se bo nadaljevalo

Karlovac, 28. marca. o. Snoči so bila končana spravljalna dela na kraju železniške nesreče pri Ozlju. Danes so odpravili že vsi uradniki ljubljanske železniške direkcije, ki so nadzorovali dela, kakor tudi vsi delavci specialisti, ki so prispele da izvežejo lokomotivo in potopljene vagon. Potapljač Stefančič je včeraj še dvakrat preiskal dno reke. Povedal je, da je pod plastjo kamena, ki se je utrgala in zrušila v vodo, opazil par čevljev, hlače in kos suknjice, vendar pa ni mogel ničesar izveči, ker leži vse pod težkimi skalami, ki tehtajo po več ton.

Upravitelj električne centrale pri Ozlju je odredil svojemu osebju naj pazi dan in noč, ali ne bi morda videli na rešetkah turbine ali na slapu kako človeško truplo. Vsi se namreč strinjajo v tem, da je voda odnesla več trupel. Danes popoldne okoli 14.30 so delavci elektrarne pri Ozlju res opazili na rešetki turbine kose človeškega trupla. Očividno gre za enega ponesrečenih potnikov, ki ga je stisnilo med vagon in od katerega je voda odtrgala nekaj kosov. Umevno je, da je identificiranje tega nesrečnega povsem nemogoče. Upravitelj elektrarne pri Ozlju je obljubil, da bo sku-

šal s svojimi nameščenci preiskati z reflektorjem dno Kolpe od mesta nesreče pa do slapa.

Uradniki zagrebške in ljubljanske železniške direkcije smatrajo, da je bila nesreča pri Ozlju ena izmed največjih železniških katastrof, ki so se pripetile v naši državi. To se more sklepate že sedaj ko še ni znano dejansko število žrtev. Kot zanesljivo se ve, da je nesreče zahtevala 10 smrtnih žrtev, dočim je bilo 34 potnikov ranjenih, med njimi 10 težko razen tega pa še ni znana usoda 15 potnikov, ki jih iščejo njihovi sorodniki in sorodniki, ki jih še niso mogli izslediti. Za vse sklenjeno je, da se potovati s ponesrečenim vlakom in se je zato bati, da so tudi med žrtvami. Preteklo soboto so na pokopališču v Ozlju pokopali Frana Strmeča iz Zumberka, ki so ga našli kot sedmo žrtev nesreče. Njegova družina je naknadno zahtevala naj bi truplo prepeljali v rojstni kraj. Danes so v prisotnosti sreskega podnačelnika dr. Stubičana in zdravnika dr. Pivala truplo izkopali ter s posebnim vagonom odpeljali v Zumberk. Ljubljanska železniška direkcija je dala vagon za prevoz brezplačno na razpolago.

Drobiž z vseh strani

Bruselj, 28. marca. r. V razpravi o proračunu zunanega ministrstva je poročevalec večine poudaril, da sedanja politika belgijske vlade ni izraz slabosti ali nesmiselne previdnosti. Belgijska vlada budno čuva državne interese in bo v vsakem primeru takoj zavzela stališče, ravnaoč se predvsem po svojih obveznostih v okviru pakta Društva narodov.

Singapur, 28. marca. r. Angleški kontradmiral Grew je izjavil, da Anglija računa z možnostjo pošaja nemških vojnih ladij in podmornic v vodah Daljnega vzhoda.

Bruselj, 28. marca. r. Iz varnostnih razlogov je bila vsa oboroževalna industrija v okolici Liègea premeščena v notranost države.

Praga, 28. marca. r. Notranje ministrstvo je odredilo, da morajo v vseh državnih uradih poleg slike predsednika Hache obesiti tudi slike kancelarja Hitlerja in sicer na levi strani.

Berlin, 28. marca. r. Na univerzah v Kölnu in Münchenu so ustanovljene nove stolice za italijansko književnost. V Berlinu pa za italijansko etnografijo in geografijo.

Washington, 28. marca. s. (Reuter) Vojaški odbor senata je spet proti 4 glasovom odklonil predlog za preiskavo o prodaji ameriških vojaških letal voljujočim se državam.

Kijev, 28. marca. AA. Potrošnja benecina na Danskem, ki je od začetka vojne znašala samo 66 odst. normalne porabe, bo odslej še bolj omejena, namreč na polovico.

Stockholm, 28. marca. AA. Tukajšnje sodišče je včeraj končalo razpravo proti petim osebam, aretiranim zaradi volunsterstva. Enega obtoženca je sodišče oprostito, drugi pa so bili obsojeni na ječo do treh let.

Pariz, 28. marca. j. (Havas) Znanj plonir brezičnega prometa Branley je bil danes ob 10. popoldne prepeljan s svoje-ga stanovanja na Boulevardu Saint Michael, kjer je preminul, v svoj laboratorij, kjer je zadnja leta napravil mnoge važne izume. Oh smrti velikega učenjaka

Vojne akcije v zraku

Tako zavezniški kakor tudi Nemci razvijajo vedno večjo letalsko aktivnost

London, 28. marca. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je danes javilo, da so angleška letala izvedla ponoči izvidniške polete nad severozapadno Nemčijo in Helgolandskim zalivom. Dve letali tipa Bristol-Blenheim se nista vrnila s poleta in je treba smatrati, da sta izgubljeni.

V bližini severovzhodne škotske obale so danes angleška letala letala prestregla nemško letalo in ga sestrelila. To je že 48. nemško letalo, sestreljeno nad Anglijo, oziroma v bližini angleške obale tekom vojne. Za 10 nadaljnjih letal smatrajo, da so bila tako resno poškodovana, da se niso utegnla vrniti v Nemčijo.

Drugo nemško letalo je bilo okoli poldne opazeno nad šetlandskim otokjem. Angleška letalska letala so se dvignila in letalo pregnala. Nemško letalo je sicer preletelo otocje samo, ni pa metalo bomb.

Pri Rotterdamu na Holandskem je moralo danes zasilno pristati neko angleško letalsko letalo, ki se je pri tem razbilo. Štirje člani posadke so ostali nepoškodovani. Peti, ki je odskočil s padalom, se je ubil. Očividci pripovedujejo, da sta pred padcem letala dve holandski vojaški letali krožili okoli angleškega letala in da je bilo slišati streljanje s strojnic. Na angleškem letalu so se pokazali plameni, narkar je strmoglavilo na zemljo.

London, 28. marca. s. (Reuter) Nad Severnim morjem je prišlo danes do letalske bitke med angleškim letalom obalne zaščite in dvema nemškima letalom tipa Dornier. Borba je trajala pol ure. Eno izmed nemških letal je bilo tako težko poškodovano, da se najbrže ni moglo vrniti v Nemčijo. Tudi angleško letalo je bilo poškodovano ter je eden izmed motorjev prenehal delovati, vendar se je letalo vrnilo v svoje oporišče.

O letalskih bitkah v terek nad fronto

London, 28. marca. br. (Reuter) V terek je prišlo nad zapadno fronto do novih hudih letalskih spopadov. Ze agencija Havas je včeraj v svojem situacijskem poročilu pripomnila, da je postalo letalsko delovanje nad fronto v poslednjih dveh dneh zelo živahno. Dejansko se je zvrstilo tekom včerajšnjega dne deloma nad francoskim, deloma nad nemškim ozemljem kar 6 letalskih spopadov.

Pri nekem takem spopadu so se trije angleški lovci, ki so krožili v veliki višini nad fronto, zagnali v formacijo 12 nemških izvidniških letal, ki so skušala prodreti nad severovzhodno Francijo. Angleška letala so treščila zvrha med nje tako nenadno, da se nemška letala niso mogla niti pripraviti na obrambo. Ko je bila formacija nemških letal razbita, sta se dve angleški letali pognali za dvema nemškima. Prvo nemško letalo je bilo že v nekaj minutah sestreljeno ter je padlo na francoska tla, drugemu letalu pa je uspelo ubežati na nemško stran, toda angleški lovec tipa Hurricane se je pognal za njim in ga dohitel tik pred nemškim letalskim oporiščem, na katerega se je nemško letalo že hotelo spustiti. Z nekaj salvami iz strojnic se je angleškemu letalu posrečilo uničiti nasprotnika. Nemško letalo se je vnelo ter je v spiralah treščilo na tla.

C skupine angleških izvidniških letal, ki so v pretekli noči prodrla nad Nemško zaliv in severozapadno Nemčijo, se eno ni vrnilo na svoje oporišče. Angleško letalsko ministrstvo je izdalo davi o tem kratke komunikacije, ki pravi, da so angleška letala v ostalem uspešno dovršila svojo nalogo.

V celoti je bilo včeraj sestreljenih 5 nemških letal tipa Messerschmitt 110. Dve nadaljnji nemški letali sta bili tako težko poškodovani, da verjetno ne bosta več za rabo.

Berlin, 28. marca. AA. (DNB) Glede na vesti iz angleškega vira, da so 26. marca Angleži zbili pet nemških letal, ugotavljajo Nemci, da je ta trditve od začetka do konca izmišljena. Zato tudi ne drži trditve, da bi bil to najuspešnejši dan britanskega letalstva od začetka vojne. Na podlagi podatkov, zbranih v pristojnih krogih, je ugotovljeno, da ni nemško letalstvo izgubilo zadnje dni nobenega letala.

Isto velja tudi o dozdvenih potopitvah dveh nemških patrolnih čolnov. Posadka napadenih patrolnih čolnov je videla, kako je več Angležev padlo v vodo in kako so

demška letalska letala napadla angleške bombnike in enega med njimi zbila. Nato so britanska letala odnehala in se vrnila v svoja oporišča.

Angleži sestrelili dosedaj 127 nemških letal

London, 28. marca. AA. (Reuter) Poročajo, da so britanska letala skupaj z britanskim protiletalskim topništvom od začetka vojne pa do danes, vseh 127 sovražnih letal. V tem številu so všteta vsa sovražna letala, zbita na vseh frontah. Poškodovani so Angleži okoli 44 sovražnih letal in sicer tako zelo, da se najbrže nobeno izmed njih ni moglo vrniti do svoje-ga oporišča. Od teh 128 letal so Angleži zbili 29 na zapadni fronti, 99 pa v bojih na vzhodni obali Anglije in škotske, nad Helgolandom in nad Severnim morjem. Letala, ki so jih zbili Francozi, niso všteta.

Nemško in francosko vojno poročilo

Berlin, 28. marca. AA. (DNB) Vojno poročilo s fronte: Neznatno delovanje sovražnega topništva v okolici Perla. Neko-

liko živahniješe topniško streljanje pri Zweibrücknu. Severovzhodno od Saargemunda je neka nemška patrila pognala v zrak neko majhno sovražno utrjeno postojanko. Juzgozpadno od Pirmasensa smo zaznali napad nekega sovražnega oddelka, ki je skušal prodreti do neke nemške prednje postojanke.

Pariz, 28. marca. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je izdalo davi 413. vojno poročilo, ki pravi:

Na vsej fronti je noč mirno potekla. Izvidniški oddelki so bili ponekod v akciji, posebno pa v območju Vogevoz.

Tuja letala nad Belgijo

Bruselj, 28. marca. br. Službeno je bilo objavljeno, da je v pretekli noči več tujih letal katerih državne pripadnosti ni bilo mogoče prepoznati, preletelo belgijsko ozemlje. Belgijsko protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo.

Nova angleška akcija proti obveščanju sovražnika

London, 28. marca. j. (Reuter) Danes so bile na vseh tovornih ladjah ter ribiških parnikih, ki pripadajo nevtralnimi državam, in se trenutno nahajajo v Grimsbyu in Hullu, postavljene angleške oborožene straže. Noben mornar teh ladij ne sme stopiti na kopno in prav tako tudi s kopnega nikomur ni dovoljen pristop k ladjam. Angleška pomorska oblast je storila te ukrepe v okviru splošnih določb, s katerimi bo v bodoče zelo omejeno kretanje tujih ladijskih posadk v angleških lukah.

Norvežani internirali nemško podmornico „U 21“

ki je nasedla na pečine ob zapadni norveški obali pri Odenu — Posadka je bila razorožena

Oslo, 28. marca. s. (Reuter) Norveška vlada je izdala uradno poročilo, da je v terek nemška podmornica »U 21« pri Odenu ob zapadni norveški obali nasedla na dno. Podmornico je šele včeraj zjutraj našlo neko norveško letalo. Na kraj nesreče so bile nato poslane tudi tri norveške patrle ladije. Včeraj popoldne se je nemški podmornici s pomočjo neke nemške ribiške ladje posrečilo, da se je zopet opristila. Norveške oblasti so nato odredile, da je odplula podmornica na preiskavo v Mandalsfjord. Nemško poslanstvo v Oslo je zahtevalo, da norveške oblasti podmornico zopet izpuste, češ da je morala zapluti v norveške teritorialne vode samo zaradi slabega vremena in poškodb na strojih. To sta edina razloga, na podlagi katerih je po norveških nevtralnostnih predpisih tujim vojnim ladjam dovoljen vstop v norveške teritorialne vode. Na podlagi izpovedi kapitana nemške podmornice pa so norveške oblasti ugotovile, da je bila poškodba na enem izmed strojev podmornice povzročena šele, ko je podmornica nasedla na dno in da zato ni točno, da bi bi-

la podmornica zaradi poškodbe na stroju zaplula v norveške vode. Oblasti so dalje ugotovile, da je podmornica vstopila v norveške teritorialne vode na podlagi navigacijske napake, kar pa ne predstavlja zadostnega opravičila. Zaradi tega so norveške oblasti, kakor pravi uradno poročilo dalje, snoči odredile, da je treba posadko podmornice razorožiti in podmornico internirati. Danes dopoldne je bil ta ukaz izvršen.

Podmornica »U 21« je manjšega tipa in ima samo 250 ton ter 23 članov posadke. Oborožena je s tremi 21 palčnimi torpednimi cevmi in nekaj manjšimi topovi. Zgrajena je bila leta 1926.

Potopitev angleškega petrolejskega parnika

Berlin, 29. marca. br. (DNB) Na Severnem morju se je v pretekli noči potopil angleški 2700 tonski petrolejski parnik »Davidson«. Vzroki nesreče zaenkrat še niso znani. Trije člani posadke so utonili, ostali so bili rešeni.

Obnova Finske

Helsinki, 28. marca. AA. (DNB) V zvezi z načrti nove finske vlade za obnovo države, je minister za oskrbo Tanner izjavil poročevalcem listov, da ima vladni načrt v mislih radikalne ukrepe za ureditev odprtih vprašanj. Tanner je dejal med drugim: Poleg posebnega davka na premoženje, ki se bo samo enkrat izterjal, in sicer od oseb, ki niso nič trpele v vojni, imamo v mislih tudi izvedbo nove agrarne reforme, da bodo majši begunci, ki so ostali brez strehe na novo zgraditi svoj dom.

Po drugi strani je pa Tanner izrazil bojazan, da ne bi v kratkem nastalo občutno pomanjkanje živila in da ne bi bilo potrebno racionalizirati razno blago, neobhodno potrebno za življenje, da se zažameli pravilna razdelitev tega blaga in s tem tudi prehrana vsega prebivalstva.

Po volitvah v Kanadi

Ottawa, 28. marca. br. Končni rezultati kanadskih parlamentarnih volitev še zmerom niso znani. Iz 6 volilnih okrožij še vedno manjkajo definitivni podatki. Stevilo izvoljenih liberalcev je medtem naraslo na 177, tako da bo imela liberalna stranka v parlamentu najmanj 115 poslani-

skih mandatov več kakor vse ostale stranke in politične skupine skupaj.

V tukajšnjih političnih krogih so se davi razšli in vesti, da namerava ministrski predsednik Mackenzie King v kratkem preosnovati svojo vlado in ustanoviti vojni kabinet.

London, 28. marca. br. Angleški listi danes živahno komentirajo izredno volilno zmago kanadskih liberalcev. Vsi so si edini v tem, da je Kanada s tem pokazala, da je kljub svojemu demokratskemu sistemu, v katerem so možni nazil prekroiti v političnem razvoju, zanesljiva zaveznica, ki bo v resnici le še ojačila svoje napore, da bi čim več prispevala za dosego končne zmage nad skupnim sovražnikom.

400.000 civilistov padlo v poljsko-nemški vojni

Pariz, 28. marca. AA. (Havas) O priliki sporočila nemškega veleposlanika predstavnikom ameriškega tiska, da se zaveznički ne bodo ustrašili niti bombardiranja nemškega civilnega prebivalstva, narkar bodo Nemci prisiljeni odgovoriti s istim ukrepom, pripominja poljska vlada, da so za časa poljsko-nemške vojne ubili Nemci čez 400.000 civilnega prebivalstva. Vednoma žen in otrok. Ta pokol je bil izvršen kljub Hitlerjevi osebni odredbi, da se odprta mesta in civilno prebivalstvo ne bombardirajo.

so prišle sozalne brzojavke od štehtih univerz in znanstvenih zavodov po vsem svetu. Truplo velikega pokojnika bo v njegove mlaboratoriju položen na mrtvaški oder in se bo do njegovi častitli tu lahko poklonili njegovim zemskim ostankom.

Visoko nemško odlikovanje predsednika Cvetkovića

Beograd, 28. marca. AA. Ob 13.30 je predsednik vlade Dragiša Cvetković sprejel nemškega poslanika Viktorja Heerena, ki mu je izročil red Nemškega orla I. stopnje, s katerim ga je odlikoval kancelar Hitler.

Novi bolgarski poslaniki

Sofija, 28. marca. p. Za bolgarskega poslanika v Beogradu bo prišel namesto dosedanjega poslanika Popova, ki je postal zunanji minister, dosedanjí poslanik v Bukarešti Stojil Stojilov, sin uglednega bolgarskega državnika Konstantina Stojilova. Za bolgarskega poslanika v Atenah je imenovan dosedanjí načelnik konzularnega oddelka Vačov, za poslanika v Budimpešti dosedanjí generalni konzul v Milani Tošev, za načelnika konzularnega oddelka svetnik poslanstva v Bukarešti Petelin in za poslanika v Kairu dosedanjí poslanik v Tirani Pejev.

Iz državne službe

Beograd, 28. marca. p. Premeščen je učitelj meščanske šole v Komizli na Visu Svojimir Jamšek na meščansko šolo v Celju.

Upokojen je pošumar Fran Gerlevo pri sreskem načelstvu v Ptuj.

Premeščen so v poštini službi višja kontrolorja Hedvika Peterka iz Velanje v Mursko Soboto, Mihaela Horvat iz Murske Sobote v Celje, kontrolor Janez Gadman iz Šmarja pri Jelšah v Velanje, manipulant Stanislav Brus v Jesenju v Dol. Logatec; uradniški pripravnik Boris Pogacnik pa iz Dol. Logatca na Jesenice.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnavem?

Naši kraji in ljudje

Skoraj sto let se je veselil življenja Tudi Grebinařev očka je letos moral v grob

Trojane, 28. marca
Starega Grebinařevega očeta, ki smo ga nedavno videli med »stoletniki« v »Jutru«, ni več med nami. Vsi smo upali, da doseže v svoji moči in svežosti duha stoletnico, ki že ni bila več daleč. Še dve leti pa bi jo praznovali. Toda tale pomlad ga je pobrala.

Spomnimo se na kratko njegovega življenja: Luč sveta je zasledal v grunarski hiši v Zideh pri Trojanah leta 1842. kot prvorojenec. Svoja mlada leta je preživel doma v delu, na paši in v družbi s svojimi

vrstniki. Ko je dorasel, bi bil moral v vojak, če bi jih že ne bilo dovolj, tako se je pa ognil vojaške suknje. Pozneje se je pri sosedu seznanil s svojo poznejšo ženo Mucko. Zložila sta svoji doti in si ustvarila skromen dom. Na tem domu sta v velikem trpljenju in delu vzgojila in preživela svojega številno družino. Še v teh poznih letih njegove delovne roke niso mirovale: prva skrb mu je bila — dom in domači.

Kdor je hotel starega Grebinařa posebnost razveseliti, je povprašal po čornicah in po prerokbah. Tedaj se je začelo pripovedovanje na dolgo in široko. Te zgodbe pa niso bile kakor dolgečasne storije, marveč živo in nazorno podani dogodki iz življenja. »Rad sem bil na svetu, ali sedaj sem pa že petnajst let predolgo na niem in ni se stvari, ki bi mi zdaj bolj dišala kakor zemlja,« je sam povedal.

Domačini so poznali povedala Tomaža Kralja kot zelo dobrovoljnega človeka. Ko je bil mlajši, ni nikoli šel na niivo ali v gozd, da ne bi pel ali piskal v pero. Kako pogosto so bile njegove sodbje o mladosti: »Oj, ko sem bil jaz mlad, je bilo vse drugače lepo na svetu! Veseli smo bili tedaj mi mladi, nikoli žalostni; pa peli smo, da je bilo veselje. Ali je zdaj pesem umrla in z njo veselje?« Kako široko je čutilo starčevsko srce, povedo besede, ki so jih pogosto slišali njegovi vnuki: »Mladina, bodi vesela, dokler si mlada, saj mladost kmalu preide in nastopijo moji križi.«

Vsi želimo, naj bo blagemu starčku zemlja lahka. Ohranili ga bomo v tako lepem spominu, kakor si je zaslužil.

Nasulo nam je za slovo snega... Snežilo je vse popoldne in vmes tudi grmelo

Ljubljana, 28. marca

Davi je nad Ljubljano, pa tudi po vsej pokrajini iznenada začelo deževati. V mestu samem smo doživeli precej močan in dolgotrajen nalič, a tudi iz raznih krajev na Gorenjskem nam poročajo, da so dobili prav izdatno mero moče. Okrog 11. se je ozračje nenadno ohladilo in med dež se je pomešalo gosto babje pšeno. Kmalu potem so začele med dežjem padati posamezne snežne capice, a okrog dveh je začelo na debelo snežiti, da so hribi v okolici, ki so se bili že pred velikonočnimi prazniki dodobra znebili bele odeje, iznova pokrili s svežo plastjo snega. Prav tako pa si je tudi mesto samo kmalu nadelo novo zimsko oblačilo. Poseben čar zimski pokrajini daje — z belim tvorom zasuto drevje, ki se je do večerja že dramilo v cvetočo pomlad.

Poznavalca vremenskih razmer, ki nas je obiskal tik pred slovesom od zvitosti

repega sušca — marčev sneg med našim ljudstvom od nekdaj uživa sloves kot siromakov gnoj — ni presenetil. Za velikonočne praznike smo dobili nekaj izredno toplih dni, velika nedelja sama se je razžarela v pravi pomladni toploti. Ta prehod iz zime v sončni žar je bil malo prenegel, zlasti če pomislimo, da nam je pravkar minula zima prinesla izredno količino snega in leži nad vsjo severno Evropo še zmerom debel snežni pokrov. Pojav južnega vala pri nas je nujno izzval vdor mrzlih vetrov iz severne polovice Srednje Evrope, ki so topli zrak potisnili navzgor. Zaradi izločanja hlapov je začelo deževati, a ko so deževne kaplje prišle v dovolj ostru plast mraza, so začele sproti zmrzovati. Dežju in snegu se je pridružilo močno grmenje. Popoldne so v mestu zabeležili 2½ stopinje nad ničlo. A najbrž smemo upati, da temperatura ne bo več običajno padla in da snegu ni odmerjen daljši vek.

Kako je prišel Jean Noel v Nemčijo Kot invalida ga morda izpustijo iz ujetništva

Celovec, 28. marca

Skrivnost Jeana Noela, uradnika brezzične postaje v Igalo, u katerem je »Jutro« poročalo, da je nameraval odpotovati v Francijo, pa je preko Jesenic zašel v Nemčijo, je zdaj popolnoma pojasnjena. Dognano je, da njegova zadeva nima nič skupnega z vohunstvom, čeprav imajo Noela zaenkrat v Celovcu zaprtega. Stvar je kratko naslednja: Jean Noel je v vinjenosti začel čez Jesenice na nemško stran, kjer so ga prijeli in internirali. V Celovcu pravijo: »Jean Noel je naš prvi ujetnik na tem sektorju, kjer se ne bojujemo. Čuvamo ga kakor dragocenost.«

Ko se je Jean Noel v Beogradu poslavljel od svoje lepe prijateljice, je pri večerji pil vino in šampanjec. S seboj je nato vzel v nočni brzdavak dve steklenici črne vina. Takoj se je tudi odpravil v jedilni voz — in tako si lahko predstavljamo, da je bil na vozniku proti Sloveniji močno omamljen. Namesto da bi se peljal na Rakek in dalje skozi Italijo v domovino, se je torej naslednje jutro pripeljal na Jesenice. Tu je moral pokazati vozni listek in službovalci uradnik ga je povabil s seboj, da mu da potrebne informacije, ker je vedel, da je na napačni poti. Jean Noel ni razumel uradnikovega povabila, vendar pa je ubogal njegovo kretanje. Ko mu je uradnik v pisarni dopovedal: »Vi imate vozni listek za Rakek!« — je Noel še ved-

no ves omamljen samo pritrjeval. Namesto da bi bil sledil uradnikovim navodilom in prestopil v drugi vlak, se je odpravil naravnost nazaj v stari vagon in zasmrčal. Tako je vlak krenil dalje. V predoru Podroščice se je Noel iztrezil, toda bilo je že prepozno. Pred nemškimi uradniki se je Noel zamenjal izgovarjal z »nesporazumom« in »pomoto«. Namesto, da bi se peljal k svoji družini, je moral — v nemško ujetništvo.

Nemški obmejni organi so pač predvsem ugotovili, da imajo pred seboj državljana francoske republike in da ga zato je morajo internirati. Začasno so ga oddali v Beljak, kjer so ga temeljito preiskali. Odvzeli so mu potni list, kakor tudi precejšnjo vsoto denarja, ki je že sama na sebi zadostovala za prekršek strogih nemških deviznih predpisov. Jean Noel se je zamenjal s pomočjo. Po preiskavi v Beljaku so ga odvedli v Celovec, kjer se preiskava nadaljuje. Seveda se je kmalu ugotovilo, da Jean Noel ni imel nikake zveze z vohunstvom in da se tudi ni želel skriti pred ženo ali ubegniti prijateljici, od katere se je v Beogradu tako prisrčno poslovil. Nemška oblastva so zato je nameravala rešiti njegovo zadevo na ta način, da bi Jeana Noela oddale v Italijo, od koder naj bi nadaljeval pot v Francijo. Toda vojaška oblast se je postavila na stališče, da je Noel še vojaški obveznik in da ga je torej

kot ujetnika treba odvesti v notranjost Nemčije. Te dni pa se je zadeva spet preokrenila. Preiskovalni organi v Celovcu so dobili informacije, da je bil Jean Noel že v svetovni vojni hudo ranjen in da je še po prevratu zdravil težke rane. Ozdravil se je le za silo. Še vedno boleha in trpi glavobol ter ga skelijo poškodbe. Njegovo stanje se zlasti poslabša, kadar pije. Tudi sam je izpovedal, da je na vojni iz Beograda imel hude bolečine v glavi in da je tudi to bilo krivo, da je zašel na nepravdo pot. Verjetno je, da bodo nemška oblastva upoštevala, da Jean Noel ni več sposoben za vojaka, naka ga bodo oddala v Italijo, da bo lahko obiskal bolehnega sinčka.

Povišanje mezd rudarjem TPD

Ljubljana 28. marca

Pri današnji mezdni razpravi, ki se je vršila pri generalnem ravnanstvu Trboveljske premožkopne družbe v Ljubljani med zastopniki te družbe in rudarskih strokovnih organizacij, je bil dosežen sporazum, s katerim se mezde rudarjev in delavstva apnenice povečajo za nadaljnjih 7½% z veljavnostjo od 1. marca t. l.

Ker je TPD dovolila maja mesca 1939. leta povišanje mezd za 4%, decembra 1939 za nadaljnjih 8 do 10%, a s 1. februarjem 1940 izplačala poseben nabavni prispevek v višini 2% letnih prejemkov, značaj celokupno povečanje mezd delavstva Trboveljske premožkopne družbe v teku enega leta 21½ do 23½%.

Zadruga »Pedagoški tisk«

V sredo so se zbrali člani zadruge Pedagoški tisk v Mariboru, v prostorih tamonje nabavilne zadruge k občnemu zboru. Skupščino je otvoril predsednik g. Doberšek poudarjajoč važnost sodelovanja slovenskih pedagoških praktikov s hrvaškimi in srbskimi. Poročilo upravnega odbora je podal poslovodja g. Vollmaier. Zadruga ima 59 zadrugnikov. Dosedaj je izdala Mencejevo programatično knjigo »Slovenska šola in učitelj« ter Ledinekovo pedagoški razpravi »Moj razred I in II. Temu bodo sledile črtice vaškega pedagoga Juraniča »Srečanje z življenjem«. Majhnova razprava o izvenšolskem delu ter Smakovska študija o mladinskem gledališču. V načrtu so tudi zborniki o manj nadarjeni in zapušteni mladini ter o seksualnih pedagoških problemih. Poslovanje zadruge se je v preteklem letu moderniziralo, kar omogoča intenzivnejše delo. Formalni sedež zadruge je v Mariboru, knjige se razpošiljajo iz Vuzenice, korespondenca pa se naslavlja na šol. upravitelja v Zavrču pri Ptuj. Upravni odbor se je posebej še zahvalil g. dr. Zreču in Gobcu iz Celja, prof. Mihajloviču iz Sabca, ljudski šoli v Borovem, Pirnatu iz St. Jerneja na Dolenskem, Pavčiču iz Trbovelj, Pibrovcu iz Jesenic, Kosovi iz Murske Sobotice ter Seguli iz Ptuja za njihovo požrtvovalno poverjenstvo.

V poročilu nadzornega odbora te g. Mencej poudarjal izredno usilnost poslovodje, ki je kljub premeštviti vztrajno vršil svoje zadrugo delo. Pri volitvah so bili izvoljeni prejšnji odborniki.

Davčni inšpektor Ribič Alfonz upokojen

Gornji grad, 28. marca

Nedavno se je od svojih sodelavcev po 37 letih vestnega službovanja poslovil šef naše davčne uprave g. Ribič Alfonz. G. Ribič je rojen Gornjegrajsčan. Studiral je v

Celju. Pripravniki dobo je moral služiti brezplačno. Da si je mogel dobiti nekaj sredstev za ta čas, je stopil še prej v notarsko pisarno že pokojnega Bratkoviča Kazimira v Gornjem gradu. Pripravniki službovali v davčni stroki je nastopil 1. 1903. in postal leta 1908. asistent. Kot tak je bil premeščen k davčnemu uradu v nemško kragono. V nemški Radgona je doživel mladi asistent skupno s takratnim svojim prijateljem g. Klincem Ludvikom, ki živi danes kot upokojeni davčni inšpektor v Sletini Radencih, mnogo zapostavljanja in preziranj od Nemcev in nemškutarskih tovarišev, saj sta bila Ribič in Klinc takrat med 12 uslužbenci davčnega urada edina Slovenci. Posebno je imel oba na piki takratni radgonski župan pl. Kodolitsch, ki je že smatral za izzivanje, če je slišal Ribiča ali Klince govoriti slovenski. Ta župan je zahteval od šefa davčnega urada Wallnerja, naj prepove Ribiču in Klincu hoditi v Gornjo Radgono k tamonjnim notarju, zdaj že pokojnemu dr. Strelcu. Tudi je bil radgonskim Nemcem in nemškutarjem trn v peti pevski zbor, v katerem se je Ribič kot navdušen pevec udeleževal. Ker pa je bil Ribič v svoji službi vedno vreden, mu nadrejeni še ni mogli do žvega.

Po dveh letih službovanja v Radgoni je bil Ribič na lastno prošnjo premeščen nazaj v Gornji grad, kjer je prevzel po očetu tudi rojstni dom in se poročil z domačinko iz ugledne rodbine Vratnarjeve.

Leta 1916. je postal kontrolor in od leta 1926. je vršil funkcijo šefa davčne uprave kot davčni inšpektor po upokojitvi zdaj tudi že pokojnega takratnega šefa Kranjca Franca.

Mnogo bridkih ur je doživel g. Ribič Alfonz v davčni službi. Med vojno je znal na posrečen način braniti koristi domačega slo-

Zoper nevarnosti

Infekcije skozi
ustno duplino
poskusite
okusne

Dobivajo se v
vseh lekarnah.
Cena malega zavitka din 8.—, velikega zavitka din 16.—

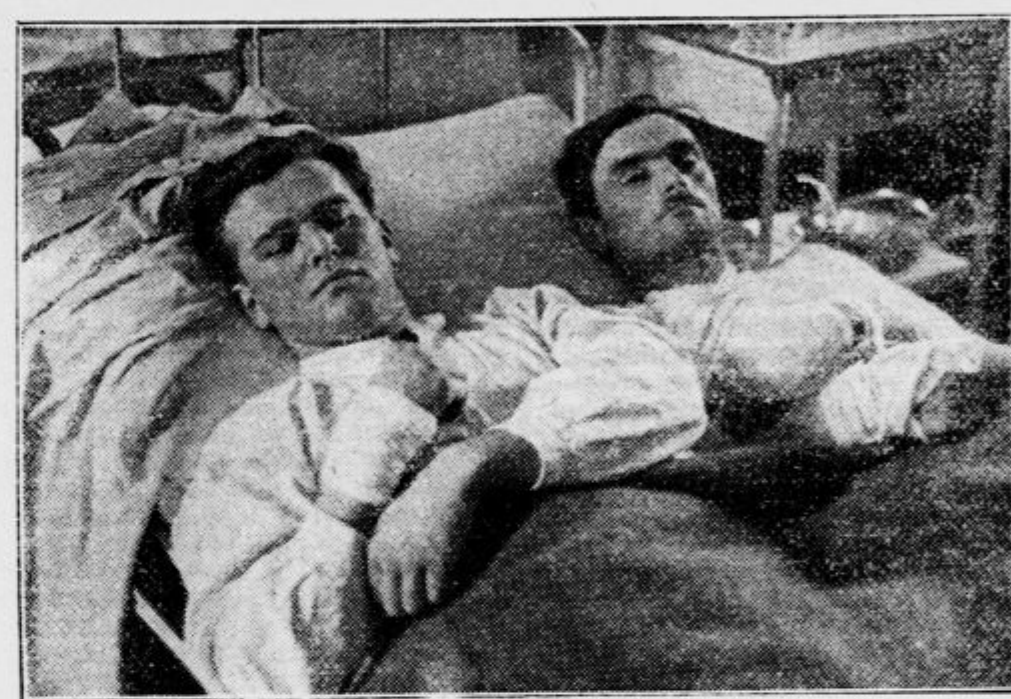
Ogl. reg. S. br. 15510 27/5. 1939

venskega prebivalstva, česar drugi takratni javni funkcionarji pač niso znali ali ne hoteli.

Razumljivo je, da se je g. Ribič Alfonz v Gornjem gradu ves čas udeleževal v narodnih društvih, v prejšnjih letih v Čitalnici in Pevskem društvu, po razpustu Čitalnice pa v Sokolu, kjer je opravljal vsa leta sem blaginjske posle. Kadar je bilo treba podpreti kako nacionalno akcijo, je priškolil vedno na pomoč tudi on. S svojo šegavostjo in korektnostjo je seveda povsod dobro došel kot prijalen družabnik. Zaradi svojega vestnega službovanja je bil vseobče spoštovan tako pri prebivalstvu kakor pri nadrejenem oblastvu. Leta 1937. je bil odlikovan z redom jugoslovenske krone V. stopnje.

Želimo g. davčnemu inšpektorju zdaj, ko je srečno odslužil 37 let, da bi ostal še vnaprej tako čil in da bi nam bil v pomoč pri javnem narodnem delu v našem mestu in v našem okraju.

Rešenec iz Save pripoveduje o svoji nesreči Tudi avto so v sredo zvečer spravili iz reke

Ponesrečeni Ivan Čede na kirurškem oddelku splošne bolnice. Čede (levo) leži z nekimi drugim težko ranjenim v ozki bolniški postelji. Fotografija je hkrati dokument mizerije, kakršna je že nekaj let sem značilna za razmere v naši bolnici

Ljubljana, 28. marca
Ponesrečeni trgovski potnik Ivan Čede, ki se je v sredo ponesrečil na smleskem mostu, leži na kirurškem oddelku splošne bolnice. Ko mu je po neugodi uspelo zlezti iz avtomobila in splavati na breg, koder se je zbralo precej ljudi so na kraj nezgode prispeli smeški gasilci s svojim reševalnim vozom in ga odpeljali proti Ljubljani. Seveda pa nesreča ne pride rada sama in pred mostom je odpovedal avto smeških gasilcev, naka so priklicali ljubljanske poklicane reševalce, ki so s svojim reševalnim avtomobilom pripeljali ponesrečenca v bolnico. Zdravniki so ugotovili, da ima Čede poleg močno poškodovanih nog in desne roke v zapletu precej udarcev po glavi, vendar pa poškodbe niso težke.

Ivan Čede, ki je uslužben pri tvrdki Veber v Škofji Loki in doma iz St. Pavla v Savinjski dolini (»Jutro« je pogrešno poročalo, da je iz St. Pavla pri Novem mestu) pripoveduje, da se je večer popoldne vozil z gospodarskim avtomobilom znamke Steyer po poslih od Jeperce proti Smledniku, kjer je nameraval obiskati trgovca Grajzarja in Gabrona. Omenjeno pot je opravil že večkrat in je prav dobro poznal smeški most, ki ima vizišče sestavljeno iz tramicev, ki pod kolemi poskakujejo in ropočajo, da je vsako vozilo, ki vozi preko mostu, prav daleč slišati. Tudi tokrat je vozilo, ko je privozil iz Zbilj po klancu navzdol na most, močno zavril, ker tik pod klancem cesta v močnem ovinku zavije na most. Spominja se, da je vozilo močno zaneslo v levo ograjo, potem pa le še, da mu je voda sillla v grlo. Prav nič ne ve, kako se je rešil iz avtomobila. Verjetno je

razbil steklo in si tokrat prizadejal rane na desnem zapestju. Tudi se spominja, da je videl plavati po Savi nekaj prtljage, ki jo je vozil v avtomobilu.

Preden so ga odpeljali gasilci v bolnico, so mu ljudje, ki so se zbrali ob vodi, obljubili, da bodo avto takoj potegnili iz vode, o katerega usodi prav nič ne ve. Predvsem mu je za aktovko, ki je ostala v avtomobilu in je imel v njej okrog 20.000 dinarjev, med njimi k sreči tudi nekaj drobiža, ki je torbo verjetno toliko otežila, da je voda ni odplavila. Zaprav je imel Čede pravo srečo v nesreči: ko bodo spravili vozilo iz vode, ko bodo tisočaki posušeni in bodo mehaniki nekaj zaslužili pri popravilu avtomobila, bo mogel zatrditi, da takle skok v avtu iz mostu v Savo niti ni kdo ve kako tvegan polizkus. Nekaj sreče in poguma je vsekakor treba za to.

Iz Smlednika nam poročajo, da so ponesrečeni rdeči Steyer že snoči potegnili iz Save. Na pomoč je prihitelo okrog sedemdeset mož iz Medvod, Smlednika, Zbilj in Podrečja. Trije so se s čolni pripeljali do vozila ter ga privezali na dve močni vrvi. Eni so ga držali nazaj, da ga deroča reka ni dalje plavila, drugi so pa vozilo vlekli na breg.

Lastnik avtomobila veletrgovec Joško Veber iz Škofje Loke, ki je sam vodil reševanje vozila, je posebno pazil, da bi našli aktovko z denarjem, ki je baje ostala v avtu, vendar je v vozilu niso našli, ker je v bližini jez, bodo aktovko v primeru, da je bilo v njej nekaj več kovinskega drobiža, verjetno našli kasneje, ko bo voda splahnila.

Kulturni pregled

Juša Kozaka »Maske«

II.

»Zemlja, časi, ljudje in naša doživljaja umirajo, mi jim snemamo maske.« Ta motto je postavil Kozak na čelo svoje zbirke. Snemanje mask! Pisatelj ne vidi mask samo na človeških obrazih, marveč tudi v prirodi, in stvarih, v pojmovnem svetu, v verovanjih in prepričanjih; prav ta njegov odnos nasproti slehernemu iluzionizmu je nemara tista vez, ki združuje v slovesnost celoto novele »Leteči angele« in »Pogovor s kritikom« etikom, torej dva stilno kaj raznorodna spisa.

Prva »Maska« je — »Očetova«. Tu je pisec namenoma prekršil kronološko načelo, ker je hotel dati zbirki »maske« primeren uvod, zakaj »Leteči angele« bi bil zanjo preveč nevtralen, preveč samo pripovedni začetek. Že iz »Očetove« zadnja ljubljanska periferija; pisatelj ne vodi pri pisanju sama pieteta in ljubezen do očeta, zakaj svoj odnos izpoveduje takole: »Bil sem mu tukaj in pogled med nama hladen, odkar sem živel. Ko so ga zagrebeli, sem se zavedel, kako malo sem ga poznal.« Proza je kratka in postavlja očeta v okvir ljubljanske gostilne, med omizje »korarjeve«, kjer je zavzemal častno mesto župan Tavčar. Očetov in Tavčarjev portret sta tu enako ostrta. Oče je iz tiste galerije tipov, ki so zaživeli že v »Sestpetru«. Ta proza je značilna za večino »Maske«: oris konkretnega okolja, spomin na preteklost, nekoliko profilov iz resničnega sveta, vse pa

postavljeno v skrivnostno večerno luč zagroja.

»Leteči angele« je eden najboljših izrazito pripovednih spisov v tej zbirki. S posebno tenkočutnostjo pripoveduje pisatelj o prvem erotičnem doživljaju dečka Dizme, ki se zaljubi v cirkušnega artistko Eli. Ni mogoče, da ne bi stalo za Dizmom neko močnejšo mladostno doživljajo. Pubertetna erotika je tu razčlenjena do psiholoških odtenkov, vsej zgodbi pa je dan razrazito ljubljanski okvir. »Dvojni obraz« se bavi s psiho mladostnika, ki iz vrojene neobčutljivosti za neke npravne prestopke okrade očeta, da lahko zadosti skušnjavi dijaškega pijančevanja in erotičnih doživljajev. Dijaki, ki govorijo o Nietzscheju in o nihilizmu Cankarjevega popotnika, se ne sramujejo dejanj, za katera je potrebna močnejša kontrola etične vesti, kakor jo zmore zbežati mladostnik. Posebno živo je opisan konflikt med Kalistom in očetom. Daljša novela »Tuja žena« se dogaja med vojno na Koroskem. Srečanje Andreja in Agate sproži v slednji cel plaz čustev in jo notranje prisili k intimni izpovedi, prehajajoči v delikatno erotično doživljajo. V silkanju Agate je pokazal Juš Kozak mnogo razumevanja za nadpovprečno žensko v domačem svetu; spominja me glavne junakinje Reymontovih »Kmetov«.

»Pogovor s kritikom« etikom ni pripovedna proza, marveč literarni esej,

spisan v obliki dialoga med kritikom in pisateljem o nekaterih bistvenih problemih literarnega ustvarjanja, zlasti o pisateljevo svetovnonazorskem odnosu in o pojmovanju naroda in njegovega poslanstva. »Muni« je zopet značilna proza v žanru »Očetove«: konkretnost, osvetljena z nekaterih posebnih vidikov. Zgodba o mački je obdana s podobami izza velike gospodarske krize in z opazovanji v znanem, realno obstoječem okolju ter prepletena s svetovnonazorskimi in umetniškimi teoretičnimi meditacijami. Esaj »Neljubna pisma« je pisateljeva svetovnonazorska izpoved. Kozak opisuje svoj miselni razvoj in nudi zajemljiv prispevek k duhovni biografiji slovenskega izobraženca, ki si iz katoliške vzgoje in po nji danega čustvenega in umskega ozračja krči pot k svobodnemu nazoru, k religiji neke zemeljske nadrešenosti in življenjske blaženosti. Kdor koli bo pozorno prebral to izpoved, bo vesel avtorjeve odkritosti, kakor bo užival v njegovem orisu duševnih prehodov in iskanj, čeprav se ne bo vedno strinjal s pisateljevimi sklepi in z njegovim izrazom doživljenjske ideje.

»Georgosova« je morda natiptičnejša izmed »Maske«, v nekem smislu sintetična kakor zaključno »Rodno mesto«. Podoba ljubljanskega bohema, prevajalca Krylova in tankočutnega poznavalca naše jezika, je izoblikovana z močnimi potezami svojega vnanega in notranjega obličja. Vsi, ki smo poznali Georgosa in videli v njem skoraj bi dejal na pol gogoljevsko, na pol dostojevsko figuro Ljubljane, spadajočo v njen še vedno živeči, čeprav po svoje skrotovljeni barok — vsi uživamo v tej prozi, kateri ne vem primere v našem slovestvu ne glede vsebine in ne glede oblike. Z razdelitvijo snovi v tostransko in onostransko plat je pisatelj samo povečal

vtisk atmosfere, ki spominja na klimat spiritual v nekaterih novelah Gogolja, kjer se grotesknost in bizarnost družita z realističnim ozidom konkretnega okolja. »Bohinjski pastorek« nas zagrabl s svojo potozjo planinske prirode in človeškega življenja v senci naših gorskih velikano: podobni starega Petraža in ptičarja Belanta sodita med najorginalnejše in literarno najbolj izklesane like v tej knjigi.

»Zinška« fata morgana« je potopis. Avtor opisuje Prago v zadnjem razdobju njene svobode, ko so se na obzorju že gumiadi preteči oblaki. Ne pripoveduje samo o urbanini letopata češke prestolnice in o nje zgodovini, marveč tudi o osebnih srečanjih in doživljajih; težišče opis je prav v čisto personalnem delu, ki pa po svoje osvetljuje češko življenje in vzbuja zlasti v sedanjem času melanholično nostalgijo v srcih vseh, ki so kdaj vzljubili čudovito mesto ob Vltavi in njegov vrli narod. »Passer domesticus« je nekajkrat pendel »Munije«, samo da se je pisatelj tu bolj omejil na vrabca, v katerega je z lafontenovski modrostjo skril nekaj človeške usode in usmiljene ironije. »Gledališka garderoba« je bila spisana že v vročem dihu sedanjih tesnobnih dni, prav kakor nje soseda »Plinska maska«. Obe prozi imata simbolno govorico stvari, snemata maske današnji kruti stvarnosti, ki jo že obdaja toliko preluknjanih iluzij. Sta značilna zapiska na rob današnjega časa, vendar povzdignjena v umotvor, ki je več kakor dokument: ugotovitev in kritika v tisti rahli obliki, s katero se umetnost loči od vsakdanjih pričevanj in napadov. V prozi »V tujem stanovanju« je Kozak obdelal svoje doživljajo morja, rimskih tal in njihovih samosvojih ljudi.

Linjigo zaključuje »Rodno mesto«,

ciklus proz, ki se vse sučejo okrog genla loci Ljubljane. Stari grad s svojimi legendami in pravljicami, tour d'horizon po ljubljanskih gostilnah in njihovih omizjih v »Akvariji«, »rodnega mesta peku in nebesih«, podoba ljubljanskih pogrebov in pokopališč v »Res finitae«, vse to je strnjeno v prozo, ki diha bridko in sladko potozjo našega mesta, lepoto njegovih večerov in zamišljeno veselost njegovih noči. »Rodno mesto« je najnovejša stvaritev Juša Kozaka in v molli pojodi finale njegove simfonije s podobami časa, ki ga preživljamo v grozi in z neuničljivimi nadzami. »Ta srca, živa in mrtva, so moje rodno mesto«, pravi pisatelj ob koncu. »Zavitega v temo se me je dotaknilo kakor diš spoznanje. Vsa gib na zemlji otrpne v maski, čas je njih galerija, le sil, ki življenje ustvarja, vesoljni in skrivnostni kakor nič, je ne bo snel noben zemljan.« To je končna filozofija Kozakovih »Maske«. In njih zadnja misel: »Življenje je vodnjak in mi smo arestantje, ki z bobnečimi koraki vrtimo kolo in dvigamo vodo, dokler ne omahemo in pademo na dno.« Če je v nekaterih »Maskah«, zlasti v svetovnonazorskih izpovedih, zavnela vera v življenje, čutimo v zadnjem akordu finala temničasti motiv smrti. Brez mask, goli telesno in duševno, padamo na neznano dno kakor listje z dreva. Na našem mestu poganjajo drugi listi, saj življenju ni konca. Že brez tega nekoliko skeptični oznanjevalec človeškega kolektiva, ki naj bi bil rešitev človeka in človeštva, se je tu zavedel večne, neizpremenljive tragike poedinca.

Kdo drug bo morda ugovarjal temu al onemu; knjiga je živa in človeška, zato tudi osebna in v marsičem pristranska. Mene je zavela prav s temi osebnimi kvantitetami, ki jih ne kaže izpodbijati, ker je v osebnem vsa njihova pravica in tudi nji.

Domače vesti

Tuja setev

O kozmičnih vplivih, o magnetičnih viharjih, o solčnih pegah in takih zmedah v vesmiru si je znanost tudi brez učenih astrologov, horoskoparjev in vedečevalcev že davno na jasnem: nič dobrega ne prinašajo. Smrtni primeri so pogostejši, elementarne in druge nesreče so posledica velikih revolucij v vesolju, ljudstva se polasa razburjenje. Različne vremenske spremembe so še najneodolnejša posledica skrivnostnih, čeprav še tako prirodnih gibanj v vesolju.

Današnji čas je še prav posebno primeren, da zbudijo različni pojavi množico ugibanj, da razdražijo domišljijo in podnetijo ljudstvo k črnim prerokovanjem. Kakor so ljudje na samo Veliko nedeljo zvečer ob nebesnem žarenju domnevali neke za gorami velikanski požar, za katerega so pa naposled bili prikažani, tako zdaj sega njihova zblinčana domišljija spet nekam daleč za goro, v bodočnost — in sluti burne dogodke, vojno, prihod samega Antikrista.

Nevednost in lahkovernost je tisto polje, kjer lahko luciferski zlobniki sejejo svojo strupeno ljuliko. In tako je tudi polarni sij, ki mu ponekod pravijo kar popularni sij, poslužil spekulantom in tujim agentom, da so začeli mečati naše ljudstvo. Iz Gornje Radgone smo prejeli poročilo: — O zadnjem polarnem sijju, ki je bil sedva viden tudi v naših obmejnih krajih, se takoj pričele krožiti alarmantne vesti glede poteka vojne. Očitno je, da širijo vse take vesti zlasti v obmejnih krajih plačani agenti, ki izkoriščajo sleherno, tudi najmanjšo priliko in različne pojave, da begajo ljudstvo. Obmejno prebivalstvo je treba opozoriti, naj takim vestem nikar ne naseda in naj brezvestne razširjevalce kakršnihkoli razburiljivih vesti takoj prijavi orožništvu. Nujno potrebno bi bilo tudi, da se prehod čez mejo znatno omeji. Dovolj naj se le v izjemnih primerih in pa dvostanjsko. Kontrola nad gosti, ki prihajajo čez mejo, pa je treba poostriži.

K temu bi samo pristavili, da je na polarni sij edino primerna rima — : kij!

— Po pogosti nesečnosti morejo žene z dnevno redno uporabo pol kozarca naravnega »Franz-Josefova« grenke vode, zavžate na tešče, z lahkovito doseči izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobi v povsod.

Ogl. reg. S. br. 30474-32.

* Javni razpis za propagandne kolke PTL. Protituberkulozna zveza v Ljubljani je sklenila izdati posebne propagandne kolke, ki naj bi simbolizirali predočevali borbo s tuberkulozo. Koleki naj bi bili izdelani umetniško in naj bi poleg propagandnega namena nudili slovenskim umetnikom priliko, da pokažejo svoje umetniško ustvarjanje tudi na področju ljudsko-zdravstvene propagande. Določeni sta nagradi 800 din in 500 din. Umetniki, ki se za stvar zanimajo, naj predložijo osnutke za tri različne vrste kolekov, od katerih bo zveza odbrala samo eno. Vposlejo naj jih Protituberkulozni zvezi (poslopje Solške poliklinike, Aškercova cesta), kjer se dobe tudi vse nadaljnje informacije, najkamejše do 5. aprila. Razsodišče bo tvorilo posebni odtel upravnega odbora PTL, v katerem bosta sodelovala tudi dva od združenja likovnih umetnikov določena umetnika.

* Dunav še vedno narašča in stanje v Vojvodini je tem obupnejše, ker prihajajo z madžarske strani vedno nove vznemirljive vesti o naraščanju voda. Posebno nevaren je tudi Begej, ki je doslej poplavljal že 12.000 oraloval plošne zemlje, da cenijo škodo na več kot 45 milijonov dinarjev. Verjetno je, da v teh krajih letos sploh ne bo žetve. Dunav se je razlil tudi v svojem doljem toku, tako v bližini Smedereva in okraj železnih vrat, proti Požarevcu. O povodnjih poročajo tudi iz drugih delov države. V Južni Srbiji je z jugovino nastopila strašna nevihta. Ibar je sredi popoldneva zalil del Kosovske Mitrovice in odnesel 8 hiše, Raška in Jošanica, ki tečeta skozi Novi Pazar, ste v eni sami noči narasli za več kot 2 metra, česar v ondolnih krajih sploh ne pomnijo.

* Promocija. Dne 18. t. m. je bila na zagrebški univerzi promovirana za doktorat vsega zdravstva gđ. Pavla Jerina iz Dolnjega Logatca. Čestitamo! (—)

* Neznana usoda duhovnika Kastele v Argentini. Iz Mendose v Argentini poročajo, da je naš ožji rojak, katoliški duhovnik Kastelec najbrž postal žrtev nesreče, ko je nameraval postaviti križ na najvišjem vrhu na Andah, na Askonkagui, ki je visok 7.040 m. Spremljal je neko planinsko odpravo. Dne 6. marca, ko je odprava dosegla višino 6.850 m, se je od

hova lepota. Sprito tega je vse drugo postatrsko. Ta knjiga je organizem, ki ima duha in srce; knjiga utripa in živi. Sprejmemo jo tako in nič drugače.

Tiskovni zadrugi, ki je izdala »Maske« v okusni opremi (ing. arch. J. O. Mahen) in lepe, lahko čitljivemu tisku (Narodna tiskarna), gre priznanje za zunanost knjige, o kateri sodim, da si bo počasi, a stalno širila krog čitateljev. —o.

Zapiski

Češka antologija slovenske lirike. »Lidové Noviny« z dne 25. marca poročajo: Pesnik Josef Hora in dr. Oton Berkopec pripravljata izdajo pesniške antologije s poezijo 20 modernih slovenskih pesnikov. Antologija bo izšla v češkem prevodu pod skupnim naslovom »Zvezde nad Triglavom«. Češke prepressivne so delo Josefa Hore, Kamila Bedáňa, Jana Čarka in Karla Novoga. — Kakor nam pišejo iz Prage, bo knjiga, ki izide v priznani založbi »Melntrich«, že v prvi polovici aprila na knjižnem trgu.

Novi publikaciji Mihe Maleša. V samo-založbi je izdal slikar in grafik Miha Maleš dve novi zbirki svojih del, ki sta izšli pod naslovoma: »Podoba Mihe Maleša« in »Lidografije Mihe Maleša«. K prvi je napisal daljšo študijo o Maleševem slikarskem delu dr. Rajko Ložar. V drugi priložuje obširno razpravo o Maleševih risbah na kamnu Stane Mikuš. Razen obeh umetnostnih kritikov, ki sta slovenskemu občinstvu že

nje ločil, da se povzpne na vrh in postavi križ. Zdravniki so mu vse to odsvetovali, tovariši prav tako. Deset dni je minilo, divjali so hudi snežni viharji in Kastelec ni bilo mogoče hiteti na pomoč. Šele ko je burja ponehala, so se za Kastelec lahko odpravili reševalci. Vendar vse kaže, da ponesrečen ne bodo našli.

* Med Osiječkom in Pečuhom se po izboljšanju zvez z Madžarsko gojijo prijateljski stiki. Ravatelj osiješke opere Lav Mirski je te dni odpotoval v Pečuh, da pripravi vse potrebno za gostovanje osiješke opere. Prva predstava bo jutri, v soboto, ko bodo uprizorili »Zrinskijskega«, v nedeljo zvečer pa »Traviato«. Takoj nato prispe v Osijek opereta iz Pečuha, ki bo gostovala z dvema operetama 2. in 3. aprila. Osiječanom pripravljajo v Pečuhu prijeten sprejem.

* Brezsrčna množica. Med svojimi »Odmec« prinaša beograjsko »Vreme« tudi kratko sliko o rokooborah v Beogradu. Clankar popisuje, kako dva orjaka hropeta, se sruvata z nogama v trobuh, gazita drug drugemu po licu in si lomita noge: svoboden stil. Publikacija je v deliriju. »Ubij ga!« vpije prvi. »Razbij mu nos!« tuli drugi. »Z nogo v trebuh!« odgovarja tretji. Svoboden stil! Svobodna publika! Orjaka hropeta, kosti pokajo, usta krvavijo. Ročoborca sta profesionalca. Borita se za ugled, za kosček kruha. Težak poklic. Toda publika je brez duše. Perverzna je. Če zastoe rokooborec od bolečine, silnejo tudi žene: »Ubij ga!« In tako gre to dalje brez konca in kraja. Naposled je prvi rokooborec podrli drugega, mu z nogama skočil na lice, njegovih 120 kg je padlo na nasprotnikovo glavo. Potem je odskočil in spet postavil svoje orjasko telo na nasprotnikove prsi. Vpitje in vrisk: »Kar končaj z njim, ubij ga...« Kakor v areni v Neronovi dobi ali pa kakor je morda nekoč bilo v Singidunumu. Ponovni kriki in spet kri. Naposled zmaga. Odobrovanje in zadovoljstvo: »Nocoj je bila pa lepa borba...« Brezdušnost množice, perversnost, uživanje v bolečini in v trpljenju drugega. V krvi. — Vprašanje je samo, ali bo ta »odmec« našel tudi odmev pri tistih, ki dovoljujejo rokoobore v svobodnem stilu.

* Mornarji prelijo s stavko zaradi spora, ki je nastal v šibeniki luki. Sprla sta se kapitan parobroda »Marija Petrinović«, ki je last Jugoslovenskega Lloydja in natovarja les za Južno Ameriko, ter zastopstvo Delavske zbornice v Šibeniku. Spor pa se je sprožil s tem, kar kapetan Milorad Miljević ni dopustil bivšemu poslanec Pečniku kot zastopniku HRS, da bi pregledal parnik. Pečnik je nato preko zastopništva Delavske zbornice v Šibeniku zahteval od uprave Jugoslovenskega Lloydja, naj odpusti kapitana Miljevića, sicer da bo posadka stopila v stavko. Stavljena je bil ultimatum 12 ur, sicer da bo začela stavkati posadka ne samo na »Mariji Petrinović«, marveč na vseh parnikih Jugoslovenskega Lloydja, naj se muče kjerkoli na svetovnih morjih. Oblasti posredujejo, da bi se spor mirno rešil.

* Starica, ki je rajši v zaporu kakor na svobodi. Poročilo smo, da se je starica Marija Vučkova pred mesecem pripravljala okrognemu sodišču v Petrinji in izpovedala, da je pred tremi leti zanetila požar na posestvu Jurija Karage v Hrastovici pri Petrinji, kjer je zgorelo veliko gospodarsko poslopje s senom. Maščevala se je Karagi, ker ji je zadrževal nekaj prislužene dne. Starica je bila že prej znana kot požigalka in je nekoč sedela v zagrebški kaznišnici polnih 12 let. Na stara leta se ji je spet zahotelo v ječo, da bi imela brezskrbno življenje. Na glavni razpravi je nastopala predržno, napadala je Karago in mu celo prisilila kľofotu. Obsojena je bila na pet let ječe.

* V obupu je ubila moža pijanca. V vasi Lisičini pri Bjelovaru se je zgodila družinska žaložra, kakršnih je v vinskih krajih vedno več. Nikola Šakić se je udal pijaci in napravil še poslednje skromno imetje. Največ je trpela žena s tremi otroki. Dan za dnem so se vrstili prepri. Nedavni večer je Nikola Šakić spet prišel vinjen domov in je napadel ženo. Da se ga ubrabi, je pograbila kos železa, udarila moža po glavi in ga na mestu ubila.

* Vandalizem na pokopališču. Orožnikom v Mancinoh blizu Čakovca je prijavil župnik, da so neki podivjanci na križišču banovinske ceste, ki vodi iz Čakovca v Središče ob Dravi, odnesli železno ograjo, ki je obkrožala križ ob razpotju. Nadalje so najbrž isti lopovi pokradli na pokopališču v Hraščanih 13 železnih križev, na pokopališču v Macincu pa 5 križev. Orožniki so kmalu dognali, da je Ivan Čulić iz Čakovca kupil v Macincu pri nekem Vladislavu Sirencu 64 kg železa, 40 kg tega je od železnih križev. Železo je plačal po 1 din kilogram. Orožniki so prijeli tri mladenčice izpod 18 let, ki so priznali, da so križe odnašali in izkupiček takoj zapravili. Odkar se je staro železo

znano po svojem propagatorskem delu za moderno umetnost, so sodelovali pri obeh bogato ilustriranih zvezkih tudi Alojzij Gradnik, Slavko Savinšek, Miran Jarc in Maleš sam, delno z originalnimi pesniškimi prispevki, delno s prevodi. (—)

* Velika puntarija v Banjaluki. Beograjska »Pravda« z dne 27. marca priložuje daljše poročilo iz Banjaluke o uprizoritvi zgodovinske drame dr. Bratka Krefta »Velika puntarija« v tamošnjem gledališču. Drama je bila uprizorjena pod naslovom »Seljačka buna (Gubec)«. Pisec poročila M. L. Mitrović beleži, da je uprava gledališča skrajšala dramo tako, da so ostala štiri dejanja. Podrobno prikazuje vsebino te zgodovinske drame, ki je imela v Banjaluki svojo krstno predstavo (če ne štejemo uprizoritve kmečkih fantov v Savinjski dolini). Dalje pravi »Pravda«: dopisnik: »Pisec igre Bratko Kreft je uspel v tem, da je dal vsemu delu nekaj stvarni ton, obenem pa se je tudi držal glavnih linij, ki so dane z zgodovino. Njegovi junaki res žive na odru. Pisec je dal vsakemu posebno, različne osebnostne lastnosti, dokaj različno duhovno življenje, posebne karakterne poteze. Poleg tega je v dejanje drame zajel celo tedanje družbo, čeprav Matija Gubec še z nekatereimi drugimi osebnimi predstavlja centralno osebo drame. Ni so to več junaki z nekimi posebnimi možnostmi, marveč ljudje, ki jih je zaboljevalo njihovo okolje in ki jih je samo velika sila nagnala od tega, da so se dvignili nad druge in povečji tudi ostale sotrpe v boj za boljše življenje.« Iz poročila posnema-

Danes ob 7. premiera

najaktualnejšega vefilma

Georg Brent — Olivia de Havilland.

Največji bombniki na delu. Grandiozni prizori in podvigi modernega vojskovanja. Nepremagljiva ameriška vojna armada. Film »Jeklena armada« prekaša dosedaj največji film »Poslednja zapoved«.

podražilo, se v Čakovcu in okolici množijo tatvine starega železa in je nekdo celo odnesel 40 kg težko železno ploščo, ki je pokrivala odvodni kanal pri okrajnem sodišču v Čakovcu. Tudi iz Petrinja Kostanjice in drugih krajev poročajo, da so začeli tatovi krasti dele strojev in križev po pokopališčih. Orožniki so že več tatov polovili.

* Z n'žem v Srce. 24letni Zvonko Lacković iz vasi Popovca, nedaleč od Zagreba, se je vrnil iz vojske. Že pred odhodom kadrškega roka se je bil spri s pretopskimi Tomom Heranićem, ker je branil neke fante pred njim. Takrat je Heranić zadel Lackovića s sekro po vratu, toda poškodba ni bila prehuda. Ko se je zdaj vrnil Lacković v vas, ga je Heranić pričakal na cesti in mu zasadi nož v srce. Lacković je takoj izkřavnel, Heranić pa se skriva.

* Za »Klad prof. dr. P. G. Pošta« so razen že imenovanih še darovali: 300 din dr. Rikard Gregorič, Devica Marija v Polju; po 200 din lekarnar dr. G. Piccoli in tvrdka Lenasi & Gerkman iz Ljubljane; po 100 din T. Korn J. trg. dr., dr. Drago Svajger, univ. prof. inž. Vasilij Nikitin; odvnetnik dr. Janko Žirovnik, inž. Evgen Stern, dr. Lojze Kramarič, dr. Anton Bajec, direktor mestne ženske realne gimnazije, Kolinska tovarna hranil d. d., Josp Eberle in notar dr. Andrej Kuhar iz Ljubljane, odvnetnik dr. Josip Režek iz Novega mesta, notar dr. Ivan Grašič iz Litije, odvnetnik dr. Franjo Lipold iz Maribora in notar Stevo Sink iz Škofje Loke; po 50 din odvnetnik dr. Bogdan Žužek, »Ribac« (J. Ogrinc), univ. prof. dr. Stanko Lapajne in V. H. Rohrmann, trgovina z deželnimi pridelki, iz Ljubljane ter šef-primarji dr. Mirko Černič iz Maribora; po 30 din odvnetnik dr. Juro Hrašovec iz Celja; 20 din inž. D. Tomšič iz Maribora; 10 din notar Anton Gale iz Ljubljane. Prirodoslovno društvo se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje in prosi novih prispevkov za Grošljev sklad.

Iz Ljubljane

* Edina ponovitev škerjančeve kantate Prešernov Sonetni venec bo drevi ob pol 19. uri v veliki Unionski dvorani. Kantate, ki je napisana za pet solistov, moški zbor in veliki simfonični orkester, bodo izvajali isti sodelujoči pod vodstvom ravnatelja Mirka Polića. Delo je v muzikalnem pogledu izredno zanimivo, za našo literaturo velepomembno. Uvodno besedo bo govoril tudi tokrat književnik Josip Vidmar. Opozarjamo, da veljajo za ponovitev koncerta, ki bo samo danes, znižane cene in vstopnice so na razpolago do pol 18. ure v knjigarni Glasbene Matice, od 18. ure dalje pa v veži pred Unionsko dvorano. Prav posebno se opozarjamo, da bo začetek točno ob pol 19.

* Nov grob. V osemdesetem letu starosti je umrla v Stiški ulici 1. gospa Teresija Lavrenčičeva. Blago mater bodo danes ob pol 17. spremenili k večnemu počitku. Pokojni blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi gg. zdravnike na predavanju, ki bo danes 29. t. m. ob 18. v predavalnici ženske bolnice v Ljubljani. Predaval bo primarij dr. Meršol o spornih na medicinsko delovanje ob Murmanskim železnici pred 21. leti.

* Danes Josip, najstarejši član naše drame, si je izbral za proslavo svojega 40-letnega odrskega dela vlogo Hleštakovca v klasični komediji Gogoljovca »Revizorja«. Proslava bo v prvi polovici aprila v opernem gledališču.

* Šentjakobsko-trnovska moška in ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poziva članstvo, da se v polnem številu udeleži rednega letnega obnove zboru, ki bo jutri v soboto ob 20. v gostini pri Sodišču v Trnovem.

* »Pekovska«. Te igre je sama dobra volja in smeh. Pepe Štrukelj, Frnikola, Butelj, joj, Butelj in še dolga vrsta vseh likov, z njimi pa pekovka Metka in Urška vam tako zalgrajo, da jih boste vedno radi ponovno obiskali. Prihlika je tu. Šentjakobsko gledališče ponovi »Pekovsko« v soboto 30. in v nedeljo 31. t. m. obakrat ob 20.15. Seveda za vstopnice velja kot do zdaj: kupite si jih v naprej pri gledališki blagajni v Mestnem domu.

* Orknejsko otočje bo tema predavanja, ki ga priredi Prirodoslovno društvo v Ljubljani v torek 2. aprila ob 18 v mineraloški predavalnici univerze. Predaval bo v slovenskem jeziku ga Fanny Coneland. Orknejski otoki na severu Škotske imajo zaradi zalivskega toka zelo m'lo podnebje in so bili baš zaradi tega že od zdavnaj gosto naseljeni. Važni so tudi v strateškem oziru, ker je z njih mogoče

mo, da je vloga Matije Gubca uspešno odigral g. Kutjara. V ostalih vlogah so nastopili najboljši igralci banjaluske gledališča. Dopisnik: »Pravda« končuje svoje poročilo takole: »Gledališka uprava je dobro storila, da je uprizorila »Veliko puntarijo«, ker je tako mnogo doprinesla k spoznanju tega zgodovinskega razdobja, obenem pa je izpopolnila svoj repertoar z delom, ki bo gledališču pripomoglo k moralnemu in materialnemu uspehu.«

Umetniški klub v Mariboru razpisuje za umetnostni teden, ki bo od 5. do 11. maja 1940. po tri nagrade za sledeče umetniške zvrsti in sicer prvo nagrado v znesku 2000, drugo 1000, tretjo pa 500 din za najboljše umetniške stvaritve. 1. Za najboljše sliko odnemo lrp, ki bo razstavljen na umetnostni razstavi umetnostnega tedna s tem, da se bodo v okviru nagrad dela odkupila. 2. Za najboljše novo delo iz književnosti, ki naj se predloži najkasneje do 1. aprila 1940. 3. Za najboljše novo kompozicijo, ki jo je treba predložiti do 15. aprila 1940. 4. Za umetniške produkcije izvajajočih glasbenikov v času od I. umetnostnega tedna dalje. Prijave je predložiti do 15. aprila 1940 5. Za najboljše odrske stvaritve v času od II. umetnostnega tedna dalje. Prijave je predložiti do 15. aprila 1940. Klub si pridrži pravico določene nagrade zvišati ali znižati, zrušiti ali pa sploh ne podeliti, kakor tudi spreminjati določbe tega razpisa. Konkurirajo lahko samo umetniki z mariborskega kulturnega območja.

Jeklena armada

Ob 4. uri Zahar Leander v filmu »PESEM PUSTINJE«.

JEANETTE Mac DONALDOVA in EDDY NELSON, priljubljeni filmski pevski par ponovno osvajata ljubljansko občinstvo v razkošni filmski opereti: **PESEM ZLATEGA ZAPADA** KINO SLOGA tel. 27-30. Predstave danes ob 16., 19. in 21.15 uri.

Danes samo 2 predstavi in to ob 16. in 21. uri (Predstava ob 19. uri odpade zaradi koncerta). Film je namenjen počastitvi vsem materam, njihovu zlatemu srcu in njihovi **MATERINA LJUBEZEN** KINO UNION, tel. 22-21. požrtvovalni ljubezni. — Käthe Dorsch, Paul Hörbiger, Wolf Retty in drugi.

Drago Korbar †

Po daljšem bolehanju je umrl v Trbovljah g. Dragotin Korbar, zakupnik rudniške restavracije, star komaj 63 let. Vest o njegovi smrti je hudo zadel številne prijatelje daleč naokrog. Še prav posebno pa v Zagorski dolini. Izgubili smo narodnega borca in gospodarskega delavca, ki ga je vse Zagorje spoštovalo. Kot sin gostilničarja v Zagorju je že mlad pričel z delom za osamosvojitve zagorske občine izpod nemških gospodstva. Kmalu po ustanovitvi zagorskega Sokola je postal načelnik in vzgleden telovadeč. Kakor mnogi Zagorjani je tudi on dobil službo pri rudniku. Nastopil so časi naihuih narodnih borb. Kakor drugi, je tudi Korbar čutil močno pest ravnetelja Schüllerja, ki ni trpel rdečih srajc. Zapustiti je moral službo pri rudniku. Ko si je izbral zvesto družico go. Stefko, je prevzel po očetu, ki je umrl pred 31 leti, gostilno in tako je postala Korbarjeva hiša trdnjava narodnega dela v Zagorju.

Občina je prišla v slovensko posest. Sokol, CMD, Pevsko in bralno društvo. Obrtnice zadrage — vse se je čez noč poživilo. A ko je nastopila svetovna vojna, so zavladali v revirju črni časi. Manikalo je prehrane, rekvirirali so živila. Težavno in odgovorno je bilo Korbarjevo delo, ki je moral opravljati službo komisarja. Znal pa je vse tako urediti, da kmatom niso preveč jemali, v dolino pa je priskrbel živeža. Tudi s tem delom si je zagotovil hvaležen spomin.

Po vojni je sodeloval v občinski upravi ter je bil precej časa čerent. Največje njegovo delo je bila zgradba občinskega vodovoda. Nadalje se je ustanovila električna zadruga. Marsikdo je omahoval s pristopom, zmagala pa je pokojnikova podjetnost. Zadruga, ki ji je bil več let načelnik, kaže lep gospodarski razmah. Tudi gostilniška zadruga, ki ji je načeloval že pred 30 leti, mu dolžuje zahvalo. Sodeloval je pri raznih gospodarskih ustanovah in šolskih odborih. Med društvi je bil posebno naklonjen Sokolu, kateremu je bil podstarša. V nacionalni stranki je vselej stal v prvi vrsti.

V najskrajnejšem zakonu sta se mu rodila sina Drago, ki je uvaževan arhitekt v Zagrebu, in Branko, ki je doma prevzel gostilno in izdelaval cementnih izdelkov. Oče sam je prevzel rudniško restavracijo v Trbovljah, kjer za je zdaj iztržala nemila usoda iz srede niecovih dražih. Danes dopolne so ugledehna pokojnika prepelali v Zagorje ter ga položili v domači hiši na mrtvaški oder. Jutri, v petek ob 14. pa bo pogreb. Dragu Korbarju bo Zagorska dolina trajno ohranila časten spomin. Preostalih naše iskreno sožalje!

* Šahovski braturnir. Celjski šahovski klub bo igral drevi v klubskih prostorih kavarne »Evropske braturnir za prvenstvo v mescu marcu. Prijave se bodo zapisovale v poslovno knjigo do pričetka turnirja.

* Na ljudskem vseučilišču bo predaval v ponedeljek 1. aprila ob 20. pehihtar M. Miroslav Hirbar iz Ljubljane o temi »Biologija zločinca«. Predavanje bo zelo zanimivo in poučno.

* Čigavo je kolo? Celjska policija je zaplenila nekemu krošnjarju črno pleskano kolo, ki ima tovarniško številko 60.403 in je brez znamke in evidenčne številke. Lastnik kolesa naj se zgłosi pri predstojništvu mestne policije v Celju.

* Nepošten pomočnik. Na Jožefovo je izgubil krojaški mojster M. na cesti na Lavi pri Celju denarnico, v kateri je imel 5.000 din gotovine in dokumente. Za njim je šel po cesti njegov bivši pomočnik Jakob B. Ta je našel denarnico in si jo prisvojil. Z najdenim denarjem se je peljal o veliki noči na Sušak. Ko se je te dni vrnil v Celje, so ga takoj prijeli. Pri njem so našli še 3.800 din, ostalih 1.200 din pa je zapravil. Izročili so ga sodišču.

* Nabavite si shecke za novo kolo drž. razredne loterije čimprej v podružnici »Jutra« v Celju.

Iz Celja

* Sneg po veliki noči. Po deževnem jutru je začelo včeraj dopoldne v Celju in celjski kotlini močno snežiti. Snežilo je oraj ves dan. V ravlini se je sneg po večini sproti topil, na hrihah pa se je za nekaj dni ustalil.

* Proslava 80letnice skladatelja Rista Savina v Celcu je zaradi obolevosti enega izmed solistov preložena od 30. t. m. na soboto 13. aprila.

* Predavanja za rezervne oficirje. Pododbor UROIR v Celju obvešča vse rezervne oficirje, da bodo naslednja predavanja za rezervne oficirje: drevi ob 19. v mali dvorani Narodnega doma za rezervne oficirje glavnih rodov vojske, drevi ob 19. ter v sredo 3. in četrtek 4. aprila ob 19. v Oficirskem domu za rezervne intendantske oficirje, v torek 2. aprila ob 19. pa v Oficirskem domu za rezervne sanitetne in apotekarske oficirje. Predavanja so obvezna in se bodo pričela točno ob navedeni uri. Event. izostanek je treba opravičiti.

* Pododbor Udrženja rezervnih oficirjev v Celju priredi v soboto 30. t. m. ob 21. v Oficirskem domu družaben večer skupno z aktivnimi oficirji. Vabljeni so vsi rezervni oficirji z rodbinami in po njih vpeljani gosti. Obleka promenadna.

* Slovenski večer v Narodnem domu v Celju se bo pričel v soboto 6. aprila ob 20. Tečaj za narodna kola in Češko beseda so prav dobro obiskani, sedaj se smov še ponavljaj in bo v dveh večerih končana. Za narodne noše vlada med občinstvom veliko zanimanje, nekateri so si jih sami nabavili, drugi pa izposodili po večini od ustanov, ki jih imajo na razpolago. Ker nas od slovenskega večera loči le še nekaj dni, naj si oni gostje, ki nameravajo priti v narodnih nošah, hitro preskrbijo narodno nošo. Splošna želja je, da bi bilo na slovenskem večeru čim več narodnih noš, za ostale je obleka promenadna. Posebnih vabil ni. Na prireditvi bo sodeloval Swing Rhythm (Adamič) iz Ljubljane.

* Kovčegi in platene torbe za rezervne oficirje. Pododbor UROIR v Celju namerava za svoje člane skupno nabaviti kovčge v predpisanih dimenzijah. Kovčge bo stal približno 150 din. Tovariši, ki si nameravajo nabaviti kovčge, naj blagovodijo to javitvi pododboru najkasneje do 3. aprila, ker bo mogoče kovčge nabaviti po tej ceni le, če se bo za ne zanimalo večje število tovarišev. Člani si morejo tudi nabaviti platene torbe temnozeleno barve v predpisani velikosti za ceno 76 din. Vzorec si morejo tovariši ogledati pri začasnem tajniku odvnetniku dr. Ivanu Belletu v Celju.

Iz Maribora

a— 18.000 turistov na naših obmejnih planinah. Zanimive podatke so vsebovala poročila na predsmernem občnem zboru tukajšnjih podružnic SPD, ki je bil v lovski dvorani pri Orlu. Mariborsko kolo je obiskalo lani 6521 planincev, kolo na K'opnem vrhu 1663. Senjorjev den 3695, zavetišče pri Sv. Pankraciju na Kozjaku pa 829. skupno 12.708. Če upoštevamo, da se dobra tretjina planincev ne vpisuje v spominske knjige, lahko sklepamo, da je posetilo lani planinske postojanke SPD več kakor 18.000 planincev. Podružnične stavbe in zemljišče izkazujejo vrednost dinarjev 2.230.581. Prenočnine so vrgle 73.491 din, dobiček koč 44.478 din. Poročilo so predsednik dr. Bergrč, tajnik Gašček, ki je poročal tudi za Mariborsko kolo, Soršak, dr. Kac, dr. Orožen, Forsterič, Senica, Zoržut, Longer in inž. Šljajmer, za nadzorni odbor, ki je predlagal odboru razredni o, vestnemu knjižničarju Soršku s pohvalo. Volitev letos ni bilo. Občni zbor je bil zelo dobro obiskan.

a— Zadrugarji! Umrla je ga. Igo, mati predsednika Zveze nabavljajnih zadrug državnih nameščencev g. Štiberja. Pogreb blage pokojnice bo v petek 29. t. m. ob pol 17. izpred mrtvašnice na Pobrežju. Zadrugarji! Zadrugarška dožnost nam nalaga, da se polnoštevilno udeležimo pogreba matere našega velezaslužnega borca. Zadruga državnih uslužbencev v Mariboru. —

a— **Spet niča.** Dočim je bilo zadnje dneve precej toplo, saj izkazale predvečernje največje toplote. 18.7. st. C. nad ničlo, je združila večeraj zjutraj temp. spet na ničlo. Jutrnji dež je prešel ob nadohodu temp. v moker snež, ki je na gosto naletal ves dop. in spet pobelil ulice in strehe. Tezenska postaja napoveduje za mariborski okoliš spremenljivo, oblačno, vetrovno in hladnejše vreme.

a— **V bolnišnici se zateka** že zmerom žrtve nepravilnosti ob priliki velikonočnega streljanja. 19letni Slavko Mageri iz Zg. Radvanja ima poškodovano oko, 18letni ključavničarski vajenec Anlon Sturm iz Slov. Bistrice ranjenec oči, 17letni Slavko Osterc iz Brezja prebito čelo, 77letni dinar Jurij Lešnik iz Slovenjke Gradca pa ožgan obraz.

a— **Omejitve delovnega časa.** Zaradi zopetnega pomanjkanja bombaža so v tukajšnji tekstilni tovarnici Doctor in drug, ki zaposluje okoli 1200 delavcev in delavk, do nadaljnjega spet skkrili obratovanje ter omejili delovni čas na 32 ur tedensko. Delavstvo je zelo prizadeto.

a— **Komuniste.** Doslej je imel tukajšnji protidržavni odbor več sej, na katerih so razpravljali o regulaciji cen, zlasti življenjskih potrebščin. Iz vrst članov tega odbora se doznavajo, da bo izšel v kratkem komunisti, ki bo vseboval informacije o dosedanjih uspehih navedenega odbora ter učinku protidržavniških ukrepov.

a— **Kulturna vest.** Gledališče mladega rodu, ki je želo pri vseh treh predstavah tako lep uspeh, bo gostovalo v nedeljo 7. aprila s svojim »Martinom Krpanom« v celjskem gledališču.

PERILO, negavice najugodnejše pri »LAMA«, Maribor.

a— **Poslovilni večer** so priredili prijatelji in tovariši v prostorih Nabavilne zadruge na čast meščanskosokolskemu nastopu Franu Martinu, ki odhaja te dni iz Maribora na svoje novo službeno mesto mešč. šol. ravnatelja v Valjevu. Posamezni govorilki so poudarjali zasluge, ki si jih je pridobil g. Martin v pedagogičnem in zadržavarskem krogu. Vrlemu kulturnemu delavcu želimo na novem službenem mestu čim več uspehov ter napredovanja.

a— **Ne parfumski izdelki.** amp. k. zlatin. in denar je zamikal drzne zlikovce, ki so v noči na četrtek vličili v parfumerijo g. Mihaela Lenčela na Slomškovem trgu št. 14. Odnegli so 1100 din. razen tega zlatinico, ki so jo iztaknili v mišnici. Skupna škoda je okoli 6000 din. Za zlikovci pozivajo.

a— **Iletnik** pripravila v nekaj dneh 15.000 din. V Splitu je zajela policija 16letnega Otmarja C. iz Studencev in 16letnega Branka L. iz Delavske ul. Prepeljali so ju v Maribor. Priznala sta vlom v prostore tuk. grafične organizacije v Frankov. ul. Od 20.000 din. so našli pri obeh še samo 5145 din. V par dneh sta zapravila vse ostali znesek. Oddana sta bila v tuk. sodne zapore.

a— **Krčevina pri Mariboru.** G. Franjo Zaherl, upokojeni učitelj v Ljutomeru, je daroval v počastitev spomina svojega blagopok. profesorja in dobrotnika g. Gabriela Majnca 100 din za revne krčevinske šolarje. Šolsko upraviteljstvo se za plemeniti dar iskreno zahvaljuje.

„Pesem s ceste“ na trboveljskem sokolskem odru

Trbovlje, 22. marca. Ko smo jeseni najavili program trboveljske sokolske drame, se ni bilo slutiti, da bodo resne ovire preprečile lepe načrte naših pridnih kulturnih delavcev. Trboveljska sokolska drama je hudo zimo prespala v trdem snu. Pomlad pa je tudi našo sokolsko dramo zdražila. Sokolski oder, ki ima že svoj sloves, nas je za uvod v pomladno sezono seznanil z zanimivo tragikomedijo Pavla Šureka »Pesem s ceste«, v kateri pisatelj prikazuje jedro vsakdanjih življenjskih problemov.

Režija je bila v spretnih rokah igralca br. Roberta Plavšaka ml., ki je delu pripomogel do polnega uspeha. Br. Robert je bil kot pocestni muzikant Kristof utelešena figura dobrovoljnega in poštenega druga, ki zre na življenjske tegobe s pravim pogledom in svojim prijateljem daje ob vsaki priliki tehten nasvet. Kristof je bil izvršen v svoji celotni pojavi. Bili bi krivični, četudi njegovima tovarišema Karlu in Mišku ne bi priznali dovršene usposobljenosti igralcev. Miškanski trio je po svoji originalni igri prevladoval vse dejanje. Karol je marsikdaj po svoje triumfiral z nedožnostjo naravnostno glume. Rakov Miško je bil polno posrečeni tertius gaudens. Miškova maska in igra sta v polni meri podajala videz, značaj in bistvo ciganskega primaša, kateremu sta ljubezen in violina najlepša življenjska pesem.

Gospodinja Ana gđ. Koroščeve je bila podana z odlično glumo skromnega, požrtvovalnega in pridnega dekleta, ki mu življenje teče le v delu in trpljenju za nadvse ljubljeno moža — Miška in v upravljanju kletnega stanovanja muzikantov. Gđ. Koroščeve se je vidno izpopolnila v govoru, kretnjah in celotnemu nastopu. Patermostov cunjar Konrad je imel sicer manjšo vlogo, ki pa je kljub temu bila odigrana z mojstrskim podajanjem bohemskih značajnosti. Prav prijetno nas je tokrat presenetila gđ. Skrinjarjeva, ki je nadvse priča o dobri glumi mlado vdovo Kati. Gđ. Skrinjarjeva je prav nadobuden teaterski talent.

Igra je bila v celoti odigrana v pohvalni skladnosti in hitrem tempu brez dolgih pavz. Kulise so bile ustrezne, publika ni štedila s toplim priznanjem. Igra so ponovili še prihodnji dan z dobrim uspehom. Drama je za igro izdala lično opremljen in dobro urejen sokolski gledališki list, ki se je že prav udomačil med našo teatersko publiko.

Sokol v Zagorju proslavi letos 50letnico

Nepregledna vrsta pomembnih dogodkov sestavlja venc dela zagorskega Sokola, zato želi društvo tudi ob 50letnici posebno poudariti sokolsko misel in ljubezen do svobodne domovine. Ob svečani obilnici 16. junija letos bo društvo odkrilo spomenik največjemu Sokolu in Jugoslovancu, viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Ta spomenik je že v delu in je poverjen priznanemu akad. kiparju g. Kalinu iz Ljubljane, izdelava iz bron pa je poverjena znani Mostarjevi livarni v Ljubljani. Obenem s postavitvijo spomenika bo mo-

ral tudi sokolski dom dobiti primerno znanost, ki bo estetsko ustrežala. Zaprano je pokroviteljstvo Nj. Vel. kralja Petra II. za to prireditel. Vložena je tudi prošnja za četrtnsko vozilno članstvo in polovično nečlanom. Zletni znaki bodo izdelani po osnutku akad. slikarja prof. Save Rajkovića iz Beograda in bodo v teku enega meseca dostavljeni vsem edincem, ki jih bodo naročili. Znaki bodo zelo lični in ločeni za naraščaj in članstvo.

Velike so naloge, ki si jih je društvo naložilo za svoj jubilej, toda vztrajnost in dobra volja jamčita za uspeh. Domače članstvo je storilo že ogromno delo.

Društvo se obrača tudi na ostale prijatelje, katerim je uprava poslala zadevne prošnje in jih bo še poslala, da prispejajo na pomoč in darujejo primerne zneske za izvršitev društvene jubilejne in prijetne zamisli. S tem pa izreče tudi priznanje dolgoletnemu sokolskemu delu in industrijs-

Gospodarstvo

Poslovni primanjkljaj nameščenskega bolniškega zavarovanja

Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani je pravkar izdala svoje poslovno poročilo za l. 1939. Blagajna zaznamuje že drugo leto poslovni primanjkljaj. Medtem ko je bilo poslovanje v letu 1937. še aktivno in je bil v tem letu izkazan po izvršeni bonifikaciji upravnih stroškov prebitek v višini 140.000 din, je bilanca za leto 1938 pokazala primanjkljaj v znesku 406.000 din, bilanca za l. 1939 pa izkazuje primanjkljaj v višini 149.000 din, vse po že izvršeni bonifikaciji k upravnim stroškom, ki pripada k blagajni za vodstvo poslov v zvezi z nezgodnim in starostnim zavarovanjem ter poslovanjem za delavsko zbornico, borzo dela ter višje zavarovanje samega društva.

Kakor je iz gornjih števk razvidno, se je finančni položaj lani nekoliko zboljšal, vendar pa je poslovanje še vedno pasivno.

Poročilo poudarja, da je vzrok slabšega finančnega stanja v zadnjih dveh letih v novih določbah statuta Surozja, ki so stopile v veljavo 1. januarja 1938 in po katerih mora blagajna odvajati Surozju 2,5% preizpitih bolniških prispevkov v fond nezgodnih prispevkov in 2,5% za pokrivanje primanjkljaja pasivnih krajevnih organov. Lani je morala bolniška blagajna v ta dva fonda odvesti 350.000 din svojih dohodkov. Če ne bi bila blagajna dolžna odvajati teh zneskov, bi zaključila l. 1939 bilanco s prebitkom 175.000 din. Nadalje je treba vpoštevati, da je blagajna TBPD do konca lanskega leta pobirala prispevke po 39% prispevni tarifi, medtem ko imajo vsi drugi krajevni organi v naši državi 42% prispevno tarifo. Razlika v prispevni tarifi znaša okrog pol milijona dinarjev. Končno je še omeniti, da so na finančno stanje blagajne občutno vplivale odredbe Surozja, po katerih mora blagajna plačevati pavšalni znesek za določeno število postelj v Surozjevih zdraviliščih na Klenovniku in Brestovcu, v Laškem in na Rabu, ne glede na to, če jih more zasedati z res potrebnimi bolniki. Blagajni je uspelo lani, da je skupne datjave v denarju in naravi znižala na 86,89%, to je za 6,33% manj nego v prejšnjem letu.

10.254 zavarovancev

Število zavarovancev se je tudi lani znova povečalo, in je v decembru doseglo

Povečani dobički naših paroplovnih družb

Med tem ko so se v prvi polovici lanskega leta poslali naših paroplovnih družb razvijali normalno, čeprav so bile pomorske prevoznice nekoliko manjše nego prejšnja leta, je z izbruhom vojne nastopila za našo trgovinsko pomorščino docela nova situacija. Znatno del svetovne toneže so absorbirali prevozi za potrebe vojskovanja se držav, na drugi strani pa so vojne operacije povzročile potopitev večjega števila ladij. Povpraševanje po ladijskem prostoru je naglo naraslo in s tem so pričele naraščati tudi pomorske prevoznice. Blatno pa so se povečali tudi vsi stroški, predvsem zaradi podražitve premoga in drugih potrebščin, za popravila, posebno pa stroški za plačo mornarjem in ostalemu osebju na ladjah in zavarovalni stroški zaradi vojnega rizika. Med tem ko se je zasluge paroplovnih družb v dolgi plovi znatno povečal, so občutno padli dohodki in obalnom prometu, kjer je hudo nazadoval turistični promet.

Jugoslovanski Lloyd

Nedavno je imela svoj redni občni zbor največja jugoslovanska paroplovna družba »Jugoslovanski Lloyd«. Občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. Božo Banac, je glede na spremenjeni položaj sklenil, da se poveča delniška glavnica od sedanjih 60 na 120 milijonov din. S tem bo družba deloma vzpostavila prejšnjo vrednost delniške glavnice, kajti leta 1934 je bila delniška glavnica te družbe znižana od 15 na 7,5 milijona zlatih dinarjev in obenem spremenjena v dinarsko veljavno, to je na 60 milijonov din.

Družba je nedavno kupila novo tovorno ladjó z 9300 tonami, ki se še gradi v Angliji. Ta ladjá pa bo izročena šele po končani vojni. Poslovno poročilo družbe nadalje omenja, da je bila letos podaljšana za 10 let veljavnost zakona od 31. maja 1920 o oprostitvi pomorskih in rečnih brodarstvih podjetij in ladjedelnic od javnih datjav. Pri tem pa v bodoče ta podjetja niso oproščena prispevka za narodno obrambni fond, kakor tudi ne dodatnega (dividendnega) davka. Družba »Jugoslovanski Lloyd« bo letos plačala na račun teh dveh davčnih oblik 11 milijonov din. Na pobudo samih paroplovnih družb pa je bila s 1. januarjem uvedena nova datjava v obliki posebnega prispevka, ki se plača od ladij preko 500 ton. Ta prispevek znaša 1 angleški šiling mesečno od vsake tone nosilnosti. Na račun tega prispevka bo družba, plačala za svoje ladje na leto 16 milijonov din, v celoti pa bo naša trgovinska pomorščina plačala v letošnjem letu na račun tega prispevka 350.000 funtov to je preko 70 milijonov din.

Občni zbor je sklenil izplačati za l. 1939 leto 24 milijonov din dividende, to je 40 din (na delnico v nominalni vrednosti

Pri glavobolu ? Pyramidon

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

skem Zagorju. Nekatere tvrdke, katere imajo v Zagorjem poslovne stike, so se že odzvale in poslate darove, za kar se jim upravnja najlepše zahvaljuje. Prosimo vendar tudi ostale, ki so prejeli prošnje, naj nam ne odklonijo podpore. Tudi naše članstvo je rado prevzelo nase svoj delež za kritje teh stroškov. Dalje prosimo tudi vsa društva v kraju, ki so nam naklonjena, da čimprej podpišejo zadevne obveznice in darujejo primerne vsote za spomenik. Kdor more, naj daruje za spomenik, ki bo izraz hvalečnosti njemu, ki nam je najlepši vzor Sokola.

Končno vendar ustanovitev direkcije za zunanjo trgovino

Vprašanje ustanovitve direkcije za zunanjo trgovino, ki bi moralo biti rešeno že pred mesci, pa je bilo ponovno odloženo, je po najnovejših informacijah iz Beograda končno vendar urejeno. Uredba je že podpisana in bo te dni objavljena. Nova direkcija za zunanjo trgovino bo prevzela vse posle, ki se nanašajo na ureditev trgovinsko-političnih odnošajev s posameznimi državami in posle, ki so v zvezi z izvajanjem sklenjenih trgovinskih pogodb in sporazumov. Izvzeti so le posli devizne politike, vendar bo direkcija za zunanjo trgovino v najtesnejši zvezi z Narodno banko, tako da bo za zajamčena skladnost med trgovinsko-političnimi in devizno-političnimi ukrepi. Po zagrebških informacijah je vprašanje kompetence banovine Hrvatske, ki je povzročalo mnogo težav, urejeno tako, da se varuje princip prenosa kompetenc na bansko oblast. Tako bo posle direkcije za zunanjo trgovino, kolikor se tičejo banovine Hrvatske, vršil oddelek za trgovino, obrt in industrijo banske oblasti v Zagrebu.

Strokovni posvetovalni odbori v banovini Hrvatske

Ban banovine Hrvatske je predpisal uredbo o strokovnih gospodarskih posvetovalnih odborih pri banški oblasti, ki imajo nalogo dajati strokovna mišljenja in stavitelj predloge k reševanju navedenih vprašanj, nanašajočih se na posamezne gospodarske panoge, kakor tudi dajati mišljenja o zakonskih načrtih, uredbah in naredbah, ki se nanašajo na posamezne stroke.

V ustrežajočih vsedravnih odborih pri posameznih ministrstvih bo hrvatsko gospodarstvo zastopano le preko delegatov, ki jih bodo delegirali posvetovalni odbori pri banški oblasti. Istočasno je ban banovine Hrvatske izdal odločbo o ustanovitvi strokovnih odborov za usnarstvo, za železarstvo, lesno stroko, za tekstilno stroko in za kemično farmacevtsko stroko.

Gospodarske vesti

— **Znatno povečanje cene domači volni.** Zaradi velikih težko pri uvozu volne iz inozemstva se je znatno povečalo povpraševanje po domači volni. Medtem ko je bila prej tekstilna industrija zelo izbirčna glede kakovosti, je danes pripravljena kupiti vsako količino v vsaki kakovosti. Cena volni je v Južni Srbiji dosegla že 60 din za kilogram, to je štirikrat toliko kakor pred pričetkom vojne v Evropi, ko se je gibala na višini okrog 15 din za kilogram. Sedanja cena pa je le zaradi tega tako visoka, ker tekstilna industrija nima možnosti zadostne oskrbe iz inozemstva. Le tako je razumljivo, da je današnja cena do mlači volni, ki je slabše kakovosti, za 150% višja v primeru s ceno inozemske volne.

— **Redukcija hmeljskih nasadov v Nemčiji.** V Nemčiji je izšla naredba, ki določa za vsa država omejitve hmeljskih nasadov za 15 odstotkov od lani ugotovljene hmeljske površine. Vsak hmeljar je dolžan omejiti svoj hmeljski nasad tako, da oousti staro hmeljsko in napravi nov nasad v enaki površini, kakor jo je opustil, ali pa pusti hmelj brez opore. Ker bi se pa mogla na teh nenapelnih nasadih hudo izgubiti v širini peronospora, dovoljuje naredba napeljavati hmelja do največ polmetra, da se more zatirati peronospora in je prav tako važno, da ne bi oslabela sama sebi prepuščena rastlina. Dogmno je namreč, da hmelj kaj naglo propade, če mu ne nudimo opore, kar se zlasti vidi tam, kjer smo posekali grmovje in je divji hmelj že v dveh letih popolnoma izginil. Za nemško zakonodajo je prav značilen zadnji odstavek zadnjega člena naredbe, ki pravi, da se smatrajo za kršitev predpisov te naredbe tudi vsi podvigi. Ki bi mogli obiti to naredbo, čeprav niso v nasprotju z nobenim predpisom naredbe. Kakor vidimo iz nemških strokovnih listov, so mnogi hmeljarji menili, da je takka utesnitev hmeljskih nasadov nepotrebna, češ da bo vendar po končani vojni veliko povpraševanje po hmelju. Redukcija nasadov je na vendar potrebna, da se zagotovijo drugi poljski pridelki, ki so neobhodno potrebni nemškemu gospodarstvu. Tudi se pritožujejo manjši hmeljarji, da ni pravično tudi njim kakor velikim namagati zmanjšanje nasadov. Tem ugovorjajo pristojni činitelji, da so prvotno nameravali sploh prisiliti vse hmeljarje do 10 arov hmeljske površine (400 sadežev), da popolnoma oousti hmeljarstvo in so to celo utemeljevali s potrebo po pridelovanju kvalitetnega blaga. Zmanjšanje hmeljskih nasadov v Nemčiji bo prav občutno, saj bo glavni bavarski hmeljski okoliš Hallertau moral opustiti okoli 700 hektarjev (280.000 sadežev), nemški del žateškega okoliša prav toliko, protektorat pa 650 hektarjev. Skupno torej 2500 ha, ki bi morali v normalnem letu dati kakšnih 20.000 meterskih stotov hmelja.

— **Cena modri galici pred odborom za kontrolo cen.** Iz Beograda poročajo, da je odbor za kontrolo cen te dni na svoji seji razpravljal podrobno o vprašanju cene modri galici. Razpravo o tem važnem vprašanju bo odbor na prihodnji seji nadaljeval.

Borze

28. marca

Na jugoslovanskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se trgovali v Zagrebu in Beogradu po 32.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravno po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektornem tržišču je bilo za vojno škodo povpraševanje po 441 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj po 440 — 441). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 153.10 — 157.10, Pariz 86.95 — 89.25, New York 44.25 — 44.85, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2349 — 2387, Bruselj 755.50 — 767.50. Tečaji na svobodnem trgu: London 190.15 — 193.35, Pariz 107.49 — 109.79,

New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2901.17 — 2939.47, Bruselj 933.06 — 945.06.

Curih. Beograd 10. Pariz 8.90, London 15.71, New York 44.67, Bruselj 75.0750, Milan 22.5250, Amsterdam 236.75, Berlin 178.70, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, København 86.1250, Budimpešta 79.50.

Efeti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 441 den., 4% agrarne 50.50 — 52, 4% sevrne agrarne 50.50 — 52, 6% beglube 77.50 den., 6% dalm. agrarne 69 — 71, 6% šumske 67.50 den., 7% invest. 99 den., 7% Blair 92.50 den., 8% Blair 100 den.; delnice: Narodna banka 7750 den., PAB 190 den., Trboveljska 230 — 235.

Beograd. Vojna škoda 440 — 441, 4% agrarne 53 den. (53.50), 4% sevrne agrarne 51 den., 6% beglube 77.75 — 78, 6% dalm. agrarne 71.90 — 72.25, (72), 6% šumske 70.75 — 71.50, 7% invest. 101 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 93 den., 8% Blair 101 — 102 (191.50), Narodna banka 7800 den. (7800), PAB 194.50 — 196.50.

Blagovna tržišča

Žito

+ Chicago. 28. marca. Začetni tečaji: pšenica: za maj 105, za julij 103.75, za sept. 103; koruza: za maj 56.625.

+ **Novosadska blagovna borza** (28. t. m.). Tendence čvrsta. Pšenica: baška, okolica Novi Sad 208 — 210; sremška 207 — 208; slavonska 208 — 210; gornjebanatska 208 — 210; gornjebaska 209 — 209; baška ladja Tisa 211 — 212. Rž: baška 175 — 170. Oves: baški, sremški in slavonski 170 — 177.50. Jčemen: baški in sremski 64.65 kg 182.50 — 185. Koruza: baška pariteta Indija in pariteta Vršac 167 — 169. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 317.50 — 327.50; »2« 297.50 — 307.50; »3« 277.50 — 287.50; »6« 257.50 — 267.50; »7« 227.50 — 235.00; »8« 150 — 155. Otrubi: baški in sremški 140 — 142.50; banatski 137.50 — 140. Fižol: sremški beli brez vreč 435 — 440.

Začetek trgovinskih pogajanj z Madžarsko

Beograd, 28. marca. p. Dopoldne je prisel v Beograd madžarska gospodarska delegacija, ki se bo pogajala z zastopniki naše vlade o zaključitvi nove trgovinske pogodbe. Na čelu madžarske delegacije je pooblaščen minister in načelnik oddelka za zunanjo trgovino v madžarskem zunanjem ministrstvu dr. Alfred Nikl. Madžarsko delegacijo so sprejeli na kolodvoru višji uradniki zunanega in trgovinskega ministrstva s pomočnikom trgovinskega ministra dr. Savo Obradovićem na čelu. Madžarska delegacija se je nastanila v hotelu »Srbski kralj«. Ob 11. dopoldne je dr. Nikla sprejel trgovinski minister dr. Andres. ob 11.30 pa zunanji minister dr. Cincar Marković.

Opoldne je bila prva seja naših in madžarskih delegatov. Jutri se bodo razprave nadaljevale v odsekih.

Naši gospodarstveniki v Budimpešti

Beograd, 28. marca. p. Namestnik upravniha zaveza za pospeševanje zunanje trgovine dr. Krekimir Krtić in naš trgovinski ataše dr. Gikić bosta odpotovala jutri na Madžarsko. Kjer bosta prisostvovala slovesni otvoritvi kmetijske razstave v Budimpešti.

Madžarska vlada je povabila k otvoritvi tudi našega ministra za kmetijstvo dr. Čubrlovića, ki je povabilo sprejel in ki bo odpotoval v Budimpešto 2. aprila na čelu večje delegacije gospodarstvenikov.

Požar na Murskem polju

Slatina Radenci, 28. marca. Nad vasjo Hrastje-Mota se je v sredo, 27. t. m. dvignil gost oblak dima. Zrtev požarne nesreče je postal posestnik Matija Klemenčič, ki je v dobri polmuri ostal brez strehe. Na kraj nesreče so pohiteli gasilci iz Hrastja-Mote, Radencev, Kapele in Gornje Radgone, vendar je bilo gašenje oteženo, ker je bilo silno vetrovno ter daleč od vode. Ogenj je hitro zajel hišo, nato pa se razširil na gospodarska poslopja, gasilcem je po napornem delu uspelo rešiti vso živino razen telice, ki jo je pokopalo goreče tramovje. Zgorela je nadalje vsa zaloga sena in slame (okrog 35 stotov), nad 25 stotov pšenice in drugega žita, pohištvo in obleka. Sodijo, da je nastal požar od dimnika, ker so pri Klemenčičevih ta dan zaradi peke kruha precej kurili. Lastnik trpi škodo okrog 50.000 din, zavarovan pa je bil le za 11.000 din.

R A D I O

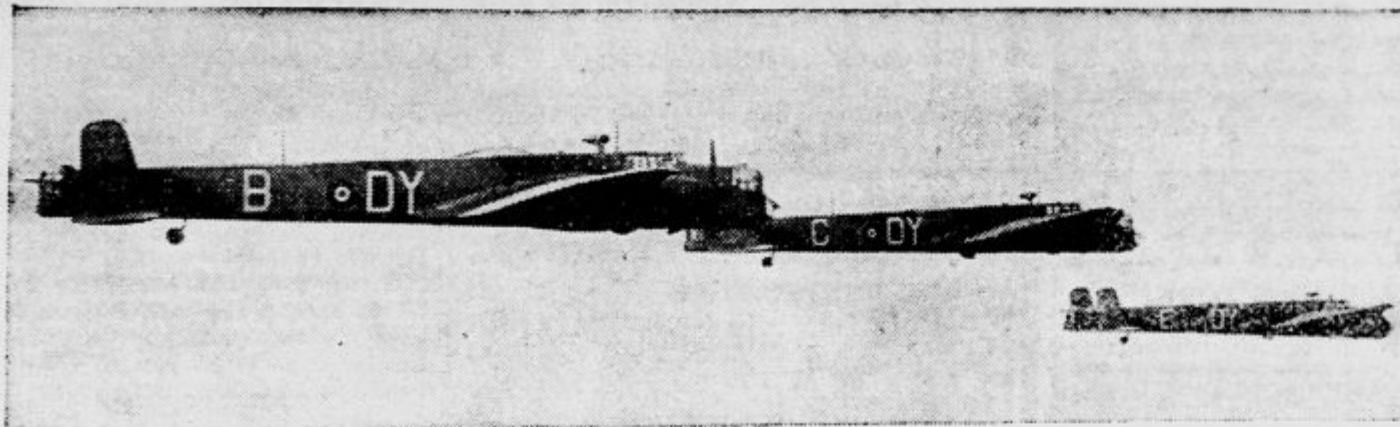
Petek, 29. marca.

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 11: Šolska ura: Iz Ljubljane v Zürich na razstavah (gđca Vida Sekula). — 12: Naše pesmice (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Vzgojna posvetovalnica (ga. V. Perkuh). — 18.20: Plošče za odlič. — 18.40: Francosčina (dr. S. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Naši Primorci (Nikola Pavelčič). — 19.40: Objave. — 19.50: O triglavlskem smuku (Tujakoprometna zveza). — 20: Vesele češke pesmice (plošče). — 20.30: Operna glasba. Sodelujeta ga. V. Majdičeva in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (gg. Mezgojits in Hebel).

Beograd 19.40: Violina. — 20.10: Pevski večer. — 20.40: Skladba B. Kunca. — 22.30: Plošče. — Zgrub 17: Golinski kvartet. — 20.30: Iz Beograda. — 21.30: Laha godba in ples. — Praga 20.10: Pester spored. — 21: Orkester. — 22.05: Plošče. — 23: Češka glasba. — Sofija 18.10: Bolgarska glasba. — 19: Mali orkester. — 19.50: Operni prenos. — 22: Laha glasba. — Dunaj 16: Mali orkester. — 18.00: Petje. — 20.15: Pester spored. — 22.00: Laha godba. — 23: Nočni koncert. — Berlin 19.45: Pester glasbeni spored. — 22.30: Mali orkester. — 24.10: Nočna odaja.

Najnovější typi bombnikov angleške vojske

Letalsko delovanje na zapadnem bojišču postaja iz dneva v dan živahnije. Na sliki vidimo najnovjše tipe angleških bombnikov

Italijanska vojska

Zakon o novi organizaciji — Dvakrat toliko topništva kakor l. 1915

Italijanski zbornici so predložili zakon o novi organizaciji italijanske vojske, ki ga je bil naznanil državni podtajnik, general Soddu. Po tem zakonu bo armada brez kolonialnih čet razdeljena v šest vojnih okrožij z 18 armadnimi zbori. Med posebnimi zbori je omeniti zbor, ki bo popolnoma motoriziran, dalje zbor oklopnih vozov in brzih armadnih zborov. Planinski čete bi imele posebno vrhovno poveljstvo, pehotnih divizij bi bilo 58, dve diviziji bi bili motorizirani, tri bi bile divizije oklopnih voz in tri divizije bi bile brzih divizij. Alpinci bi predstavljali pet divizij. V Zadru in na Elbi bi bili dve posebni mešani diviziji.

Pehota bi obsegala tri polke grenadirjev, 106 polkov divizijske pehote, štiri polke motorizirane pehote, dvanajst polkov bersaljerov, deset polkov planincev, šest polkov motornih vozil in polk albanske straže. Konjenice bo sestavljalo 13 polkov in nekaj oddelkov lahkih oklopnih voz.

Topništvo bo obsegalo 54 polkov v pehotnih divizijah, dva v motoriziranih divizijah in tri v oklopnih divizijah. Dalje bo šlo pet polkov gorskega topništva, tri polke za brze divizije in sedem polkov za obmejno stražo. Končno bo šlo še 18 polkov zbornega topništva, pet polkov armadnega topništva in pet polkov topništva zoper letala. S tem bo italijansko topništvo šlo 123 polkov, to je dvakrat toliko, kolikor l. 1915.

Oklopne čete bodo obsegale 18 zborov oklopnih divizij, a vsakemu armadnemu zboru bodo dodelili po en pionirski polk. Razen tega bo še cela vrsta samostojnih pionirskih čet. Ojačenje kadra se izraža tudi v povečanem številu častnikov. Nova italijanska armada bo štela 32 armijskih generalov, 92 divizijskih generalov in 155 brigadnih generalov. V glavnem stanu bo 48 polkovnikov in 178 podpolkovnikov. Na novo bo urejeno tudi vprašanje častniškega napredovanja in častniških plač.

Kako si izboljšamo vid?

Izvrsten pripomoček, da si utrdimo vidne živce in vid sploh, je ta, da si veke, obrvi in senca vsak dan, najboljše tik preden ležemo spat, ovlažimo z mirzo vodo. Ni v resnici boljšega pripomočka, da si trajno okrepimo živčno silo oči in te obvarujemo preobilnega pritoka krvi, ki je glavni vzrok večine očesnih nevšečnosti, nego je ta preprosta obravnava. Opraviti bi jo morali večkrat na dan, če ima oko posebno dosti dela. Vse druge krepilne metode bi smeli uporabiti le tedaj, če jih priporoči zdravnik.

Posrednik med Berlinom in Moskvo

Sovjetski poslanik v nemški prestolnici Škvarcev

Rdeča barva odkrila tatu

Kako so našli stikača po ročnih torbicah

V neki večji trgovini v Kelmorajnu je prodajalka na svojo žalost ugotovila, da se je bil nekdo pobliže zanimal za vsebino njene ročne torbice. Na strokovni nasvet je potem v torbico nasula rdečega praška

in jo postavila na običajno mesto v garderobi.

Ob koncu dneva je ugotovila, da se je bil neznanec spet zanimal za torbico. Kakor že večkrat prej, je bila ponovno izginila manjša vsota denarja. To jo sedaj se je trik z barvo izkazal. Bilo je posebno barvilo, ki ga ni mogoče kar tako odpraviti. Vsi nameščenci trgovine so morali pokazati roke. Mladši Peter ni mogel utajiti, da so konci njegovih prstov precej rdeči. Pogledali so tudi v njegovo denarnico in so našli kovanec, ki je kazal slede rdeče barve. Toda rdeča barva je spravi la na dan še mnogo več, nego so bili pričakovali. V Petrovem stanovanju so odkrili celo zalogo porcelanskih in steklenih predmetov, ki jih je bil ukradel v trgovini. Razen tega so razočeli tatvino žepne ure nekega zobozdravnika. Peter premišljuje sedaj v ječi, da pride nekega dne pač vse na dan.

Zdravnica 70 tisoč žensk

Pred kratkim je na Dunaju umrla dr. Gabriela Posanner-Ehrentlova, ki je v stari Avstriji kot prva srednjeevropska napravila zrelotni izpit, kot prva obiskovala visoko šolo, si pridobila doktorsko diplomno in izvrševala kot prva ženska v Avstriji zdravniški poklic. V tem poklicu je imela znatne uspehe. Specializirala se je za ginekologijo in je v desetletjih zdravila 70.000 žensk. Učakala je 81 let.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je porabila Francija v napoleonskih vojnah milijon nabojev, v svetovni vojni nad milijardo, danes pa zahteva njeno vojevanje mnogo milijard nabojev;
da bodo Sovjeti bivše finsko mesto Vi-borg preuredili v svoje mornariško oporišče;
da se je moralo rusko prometno letalo, ki oskrbuje zvezo med Sofijo in Moskvo, na velikonočni ponedeljek vrniti v Burgas zaradi mogočnih viharjev na Črnem morju;
da bodo v najkrajšem času razpuščena vsa taborišča španskih begunciev v Franciji, nakar se bodo begunci vrnili v svojo domovino;
da je angleška vlada omejila prodajo žganja ter odredila povišanje njegove prodajne cene;
da bo univerza v Oxfordu podelila častni doktorat Rabindranatu Tagoreju;
da se bo admiral Byrd potem, ko je pregledal dve taborišči svoje odprave na Južnem tečaju, vrnil v Zedinjene države.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

„Živela Finska, gospod!“

Incident pred sovjetskimi poslaništvom v Parizu

Konec prošlega tedna se je v Parizu zgodil incident s sovjetskimi poslaništvom, ki so mu časopisi brž dodali zgodovinsko reminiscenco, da so počrtali pomen dogodkov, ki je sam na sebi precej brezpomemben.

Na pločniku pred sovjetskimi poslaništvom je stal poslanikov avtomobil in v njem je sedel poslanik Surić. Avto je stal na pločniku le toliko časa, da je vratar odprl vrata, vendar je ta kratki trenutek porabil znani francoski dramaturg René Fochois in izrazil incident. Stopil je namreč k oknu voza in zakričal poslaniku v lice: »Živela Finska, gospod!«

Poslanik ni bil toliko priseben, da bi odgovoril kaj primerne, kar se vsekakor pričakuje od diplomata, marveč se je skril v ozadje voza. Dramaturg je nato svoj klic ponovil še parkrat, dokler niso prišli stražniki in odvedli moža na najbližji policijski komisariat. Tam se je

Odpoklican diplomat

Sovjetski veleposlanik v Parizu Jakob Suric je bil odpoklican zaradi žaljivega pisma, ki ga je poslal moskovski vladi iz francoske prestolnice

aretiranec silno čudil, odkadaj da je v Franciji prepovedan klic »živela Finska!« Komisar mu je pojasnil, da klic sam v resnici ne vsebuje ničesar prevratnega, da pa je njega ponavljanje namenoma na javnem prostoru vsekakor spodkritljivo in da se da spraviti pod več paragrafov cestno-policijskega reda. Vendar so dramaturga takoj izpustili ter ovdobro vrgli v koš. Komisar je samo svetoval prijatelju Finske, naj v bodoče svoja čustva izraža na manj demonstrativen način.

V zvezi s tem se časopisi spominjajo sličnega incidenta, ko je v Parizu po delitvi Poljske prišel ruski car Aleksander drugi in mu je odvetnik Floquet zakričal v kočijo: »Živela Poljska, gospod!« Tedaj je ta klic izražal vso veliko simpatijo Francije do poljskega naroda, kakor je dramaturgov klic dal duška današnjemu čustvovanju francoske javnosti do finskega naroda in njegove usode.

Magnetski viharji in polarni sij

V nedeljo je bila pet ur pretrgana zveza med Evropo in Ameriko

Magnetski viharji, ki so nastopili kot posledica sončnih peg, so zadnje dni povzročili hude skrbi vsem poslušalcem radia, napravili pa so tudi veliko zmedo v kabljih. V nedeljo je bila celih pet ur onemogočena slehernna zveza med Evropo in Ameriko. Oviran je bil tudi telefonski in brezžični promet na večje daljave, kar je imelo ponekod za posledico nered v železniškem prometu.

Britski astronom Spencer Johns je izjavil, da so postali instrumenti kraljeve opazovalnice že v soboto zvečer nezanesljivi. Takoj se je pojavil sum, da tiči za tem magnetski vihar. Ameriški astronom Barton pravi, da so magnetski viharji prav tako kakor tornadi, posledice sprememb na soncu. V nedeljo je bilo mogoče na soncu opaziti sedem velikih peg. Kakor poroča Reuterjev dopisnik iz Johannesburga,

so opazovali v nedeljo polarni sij na afriškem ozemlju v oranžni barvi, kar je tudi po sodbi strokovnjakov velika redkost.

A NEKDOTA

Ko je general Metaksas inšpiciral nekoč neko vojaško postojanko ob morju, ga je vprašal poveljnik, ali bi ne hotel preizkusiti nov hidroplan. »Rad,« je odgovoril Metaksas, »krmaril ga bom sam.«

Vse je šlo v redu, dokler ni poveljnik, ki je gosta spremljal, opazil, da usmerja ta letalo proti letališču na kopnem. »Oprostite, general, toda bolje bi bilo, da pristane mo na morju. To je vodno letalo,« je dejal. »Seveda, seveda — na kaj sem le mislil!« je vzklil Metaksas in položil letalo lepo na vodo. »Poveljnik,« je dejal potem svojemu spremljevalcu, »zahvaljujem se vam in ne bom pozabil taktnosti, s katero ste me opozorili na mojo pomoto.« Potem je odprl vrata in stopil — v vodo...

VSAK DAN ENA

»Slišim, da si bil zadnje nedeljo na planinah. Kako pa je bilo tam?«
»Veš, videlo se ni prav nič, ker so vrhovi zapirali razgled na vse strani!«
(Söndagsnisse Strix)

Prenagljena ljubosumnost

Napol oblečena žena, poleg nje tujec...

Neki 24-letni rezervist iz Nederzwalma v Belgiji, ki je bil leto dni poročen, je trpel za hudo ljubosumnostjo, ki so mu jo lahkomišelniki tovariši še podpihovali.

»Romenopa« v Anatoliji

V okviru pomožne akcije za oškodovanje velikega potresa v Anatoliji, je rumunski kralj Karol sklenil, da za zgraditi v bližini porušenega Erzindžana celo mesto v rumunskem slogu, in sicer za tiste, ki so ostali brez strehe. Mesto bodo gradili rumunski zidarji in tudi gradbeni material bo iz Rumunije. Novo mesto se bo imenovalo »Romenopa«.

Davčni zaostanki baronice Rothschildove

Ameriška vlada zahteva od baronice Evgenije Rothschildove, ki živi v Parizu, plačilo davčnih zaostankov v znesku 139.077 dolarjev Gre za dohodninski davek, ki ga baronica v letih 1923. do 1936. ni plačala. Prvotno je znašal zaostanek 50.4000 dolarjev, toda z obrestmi in glo-bami se je zvišal na navedeno vsoto.

Poljska vstaja od mrtvih

Oddelki poljske vojske »nekje« v Franciji

MICHEL ZEVACO:

73

Don Juan

ROMAN.

V nameček je izdrl še bodalo in se z vso to prav molče lotil posla. Brisard, ki ga je opazoval, je slišal komaj nekaj rahlih vreskov — in že so se vrata odprla.

»Oho,« je vzklil z občudovanjem, ki se mu je pridružel strah pred nasledki tega vloma. »ti pa res vse znaš! Jaz za vrata ne bi mogel odpreti vrat brez ključa v rokah.«

Bel-Argent je prezirljivo in prizanesljivo skomignil z rameni.

Vstopila sta. Bel-Argent je bil poln odločnosti, Brisard se je križal. Na prvi pogled sta videla, da v tej širni dvorani mrliča ni.

»Nu?« je rekel Bel-Argent. »Kje, vrata, je torej?«

»Nemara tamle!« je dejal Brisard ter pokazal na vrata v ozadju dvorane.

Izkušnja z vrati, ki jo je Brisard pri Bel-Argentu tolikanj občudoval, je tovarišem spet pomagala, da sta prišla v drugo sobano — in od tod v tretjo.

Tu sta obstala pred vrati, ki so bila debelejša od prejšnjih, bolj trdna od njih ter obita z železnimi okovi in težkimi zapahi. Ko je Bel-Argent opazil te utrdbene naprave, je takoj napovedal:

»Tu bo in nikjer drugje!... Mrtvak je tu!...«

Jadrno je odrinil zapahe ter jel obdelovati po-

slednja vrata, kakor je bil obdelal vsa prejšnja... Nazadnje so se odprla... Se tisti mah sta služabnika odskočila, Bel-Argent ves osupel, Brisard pa od groze pijan... Mrtvak je bil tu! Mrtvi mož je stal pred njima, blede kakor prti, komaj ga je bilo videti v temi, in z glasom, oh, z glasom, ki je bil tako neskončno šibak in tenak... s pravim mrliškim glasom je dejal:

»Si ti, Lorydan?... Ti?... Si prišel gledat, kaj si zna Ponthus skrajšati smrtni boj!... Glej torej in bodi zadovoljen!...«

Klotar de Ponthus je vzdignil bodalo, ki ga je držal v roki. Se malo in bi se bil zabodel... »Kaj delate?« je zatulil Bel-Argent. »Kaj delate, gospod Ponthuski?...«

Po bliskovito je planil h Klotarju, ga zgrabil in ga polnezavestnega odnesel na dvorišče. Tu so čisti zrak, svetloba in požirek dišavnega vina vrnil mlademu plemiču pamet in trohico moči.

»Gospod,« je rekel tedaj Bel-Argent, »oprte se name in bežite!«

»Ostaniva!« je vzklil Klotar.

»Verjemite mi, gospod Ponthuski, beg je edina rešitev. Da razumem vas. Počakati hočete peklenskega, ki vas je zaprl, in mu vrniti milo za drago?... Nu, poskusite izdreti meč!... Aha, vidite, ... roka se vam trese... V prvem spopadu bi vas nabodel kakor piščanca... Gospod Ponthuski, ali veste, kdo je tisti podlež, ki je hotel, da bi tu poginili od lakote, in, kar je še strašnejše, od žeje?«

»Amauri de Lorydan!...«

»Tako je. In zdaj poslušajte. Kakor veste, je do-

bil Zan Poterne dvajsetsto liber, da bi vas umoril v gostilni pri »Milosti božji!«. Jaz sem bil z njim! Toda odpuštili ste mi in zato sem obljubil, da vam povem ime lopova, ki vas je hotel spraviti s poti! Trenutek je prišel!...«

»Nu?« je rekel Klotar. »Kdo je bil?...«

»Nihče drug kakor grof Amauri de Lorydan!...«

Klotar Ponthuski je vztrepetal. Prešinila ga je studijava groza, kakršna obide človeka ob pogledu na strupeno žival.

»Prav imaš,« je rekel. »Za boj s tem človekom potrebujem vseh svojih moči. Beživa odtod!... A povej mi: saj si bil z menoj, ko sem v Vrvarski ulici srečal tega peklenskega in me je povabil, naj stopim z njim v njegov dvorec... Kdaj je bilo to? Včeraj?... Na moje vero, vsa zavest časa me je minila!...«

»Včeraj? Kaj mislite, gospod! Danes je četrta dan!...«

»Stiri dni!« je Klotar zamrmral. »Da more človek toliko časa trpeti in ostati živ!«

Ozrl se je na Lorydanov dvorec, ki bi bil skoraj postal njegov grob. In vprašal se je, kaj je pač utegnil storiti temu človeku, ki plačuje klateže, da bi ga ubili, in ga zapira v temnico, v kateri naj bi poginil od žeje in gladi... Zakaj mora biti na svetu toliko slepe okrutnosti?

Na to vprašanje ni bilo odgovora, kakor ga ni danes ta dan. Gospod Ponthuski je nazadnje skomignil z rameni in se nasmešnil jalovosti svojega premišljevanja.

»Toliko je očitno,« je rekel sam pri sebi, da ni zame ne miru ne sreče ne življenja na tem svetu, dokler bo Lorydan živ. Ako hočem torej živeti, moram ubiti Lorydana!...«

Streslo ga je, kakor bi streslo ob podobni misli vsakega poštenega in pametnega človeka.

»Pojdiva!« je zdajci dejal, sam čuteč, kako mu je srce ojeklenelo in kako so mu črte obraza otrpnile v zavesti okrutne neogibnosti.

»Oh!« je polglasno dejal Bel-Argent, ki ga je opazoval, »nerad bi tičal v koži gospoda grofa Lorydana!...«

Ko sta hotela stopiti na ulico, je Bel-Argent mahoma obstal. Nekdo ga je bil zgrabil za komolec:

»Nu, kaj pa jaz?« je vprašal.

Bel-Argent se je obrnil in zagledal Brisarda, ki je ves blede in prepaden nadaljeval:

»Ako me gospod grof vpraša, kako je z mrličem, kaj naj mu odgovorim?«

»Reci mu, da je bil še živ in je hotel oditi; to je kaj preprosta reč.«

»Da,« je čemerno rekel Brisard, »preprosta je, a gospod de Lorydan je ne bo hotel izprevideti; poznam ga...«

»Z menoj pojdi,« je dejal Klotar. »Vzamem te v svojo službo.«

»Oh, pa res!« je vzklil Bel-Argent, ki se je v duhu takoj zagledal višjega dvornika na ponthusškem gradu. »Z nama pojdi, vzameva te v službo.«

Brisard je žalostno zmajal z glavo:

Nemčija, Italija in Balkan

V stalni rubriki »Italijanskih poročil« javlja rimski dopisnik »Frankfurter Zeitung« naslednje zanimive podrobnosti o italijanskem in posredno tudi nemškem gledanju na balkanske probleme:

»Črta rumunske politike je jasna: življenjski interes na ohraniti miru ter politične in gospodarske nevtiralnosti. Izjava rumunskega zunanjega ministra je to politiko znova potrdila, ko je med drugim poudaril odlične odnose Rumunije na Balkanu in Nemčiji. Istočasno pa je opazil, kakor to ugotavljajo italijanski opazovalci na Balkanu, sodeve na beograjski konferenci Balkanske zveze opredeljene politike, ki se je razvijala povsem v smislu italijanskih želja. Italijanski listi z zadovoljstvom med drugim ugotavljajo, da se je bolgarski ministrijski predsednik povsem izrekel v duhu pomirjenja na Balkanu in da je še posebej izjavil, da so se bolgarski odnosi napram Rumuniji v zadnjem času izboljšali. Še pomembnejše je dejstvo, da tudi madžarsko zadržanje slej ko prej pospešuje konsolidacijo balkanskih držav in da je bilo transilvansko vprašanje (in s tem osrednji problem madžarsko-

rumunskih odnosov), kakor nam ponovno potrjujejo iz Budimpešte, odloženo do konca sedanje vojne, medtem ko je bilo na drugi strani tudi vprašanje Dobruže kot sporno vprašanje med Rumunijo in Bolgarijo odloženo, dokler traja sedanja vojna. V kolikšni meri stoji sedaj te zadeve v ospredju zanimanja, se vidi tudi iz obiska madžarskega ministrskega predsednika v Rimu.

Te ugotovitve so za nas predvsem zato zanimive, ker nam vsaj posredno odgovarjajo na vprašanje nemškega stališča v vprašanju madžarskih revizionističnih zahtev nasproti Rumuniji. Rimski dopisnik nemškega lista ne prikriva italijanskega in nemškega interesa na odločitvi tega spornega vprašanja do konca sedanje vojne. To more nedvomno pospešiti prizadevanja za strnitve balkanskih držav v skupni mirovni fronti. Odločitev pa seveda ne pomeni rešitve, ki bi pomagala stvoriti balkanski blok proti vsem zunanjim nevarnostim. Glede tega si očitno tako Italija kakor Nemčija pridržujeta svoje odločitve za kasnejši čas.

O izgonu Reuterjevega poročevalca iz Bukarešte

O izgonu Reuterjevega poročevalca Lowella iz Bukarešte se je vnela med nemško in angleško poročevalsko službo živahna polemika. Angleži zatrjujejo, da je postal Lowells žrtev pasti, ki so mu jo nastavili Nemci, da bi se ga iznebili. Prošli petek je prišel — tako slikajo afera v Londonu — k Lowellsu nek Nemec, o katerem je znano, da ima dobre zveze z nemškimi službenimi krogi, ter mu zaupal kot največjo tajnost, da je Nemčija izročila rumunski vladi noto z novimi gospodarskimi zahtevami in da ima ta nota značaj nekega ultimata. Lowells je bil vesel tega sporočila in je stvar takoj javil svoji agenciji v Londonu, ki jo je razširila po vsem svetu. Sledilo so še vesti o skorajšnjem odstopu Tatarskove vlade in o novi rumunski vladi, ki da jo bo sestavil Vajda-Voevod. Rumunska vlada je poklicala Reuterjevega poročevalca na odgovornost. Ta je izpovedal, kako je prišlo do mistifikacije, vendar je dobil »nujen svet«, naj takoj zapusti rumunsko tla, kar se je tudi zgodilo.

Nemški poročevalski viri označujejo to angleško verzijo za docelo izmišljeno in za

novno, ponesrečeno londonsko spletko. Po njihovem zatrjevanju si je Lowells v sporazumu z angleškimi političnimi agenti sam izmislil vest o nemškem gospodarskem ultimatu ter jo razširil v svet, da bi se zaneslo med javnost v Rumuniji in ostalih nevtiralnih državah nezaupanje in nerazpoloženje proti Nemčiji. Prav tako nemški viri odločno zanikajo angleško trditve, da bi bil zahteval Lowells izgon nemški poslanik v Bukarešti ter pravijo, da se je rumunska vlada odločila za ta ukrep po lastnem predurku, ko se je pokazalo, da je postal ene alarmantne vesti v svet bucareški Reuterjevo poročevalce.

Vsa afera je nov primer, kako se z vsi sredstvi še dalje vodi »živčna vojna«, katere nevtiralnost in opasnost so v prvi vrsti izpostavljeni nevtiralci. Za javnost nevtiralnih držav, torej tudi za našo v Jugoslaviji, pa je obenem nov opomin naj v vsakem primeru ohrani mirno kri in trezen predurek in naj ne naseda raznim alarmom in senzacijam, ki se dan za dnem usipajo iz najrazličnejših virov, v prvi vrsti pa z radijskih oddaj zainteresiranih držav.

BELEŽKE

Danes seja vlade

Včeraj se je vrnil v Beograd predpovednik vlade dr. Maček, ki je prebil velike končne praznike v Zagrebu in Kupincu. V predsedništvu vlade je bilo po njegovem povratku več konferenc, ki so bile v glavnem posvečene izdelavi proračunskih dvanajstlin. Finančni minister dr. Šteti je imel še posebej konferenco o sestavi rešenih proračunov s predsednikom vlade Cvetkovičem, podpredsednikom vlade dr. Mačkom, ministrom pravde dr. Markovićem, ministrom dr. Konstantinovičem ter svojima pomočnikoma dr. Filipančičem in Horvatskim.

Za danes ob 17. je napovedana seja vlade. Glavno točko dnevnega reda tvori razprava in sklepanje o proračunskih dvanajstlinah.

JNS v sarajevskem okrožju

Okrožna organizacija JNS v Sarajevu je priredila zadnje tedne konferenc v vseh občinah sarajevskega okrožja. Na konferencah so poročali o političnem položaju Jevdjičev, bivši poslanci Zagorac, Rista Djokić, Milan Božić in drugi. Te dni pa bo prisel v Sarajevo član glavnega odbora JNS Bogoljub Jevtič, ki bo govoril skupaj s prvim podpredsednikom stranke Jovanom Banjaninom na okrožni konferenci za sarajevsko okrožje.

Kdaj bodo volitve?

»Hrvatski dnevnik« beleži vesti nekatereh listov, da bodo skupščinske volitve razpisane najkasneje v začetku oktobra, tako, da bi se 20. oktobra že mogla sestati nova narodna skupščina. Ta datum se temeljuje na ustavnih in zakonikih določbah, po katerih bi prihodnji proračun moral biti že odoben parlamentarnim potom. Glasilo dr. Mačka pravi, da ta argumentacija s pravnega stališča sicer ni slaba, pristavlja pa: »Do sedaj ni videti nobenih znakov, ki bi kazali, da bodo skoraj volitve, akoravno se s hrvatske strani neprestano poudarja njih potreba in važnost.«

Trije novi senatorji

S kraljevim ukazom so kot zastopniki nemške in madžarske narodne manjšine postavljeni trije novi senatorji. Za Nemce sta imenovana bivši senator dr. Georg Grasel in škof protestantske cerkve v Jugoslaviji dr. Filip Pop, ki ima svoj sedež v Zagrebu. Kot zastopnik madžarske narodne manjšine pa je imenovan za senatorja dr. Imre Varady odvetnik iz Petrovgrada, ki je bil nekdanji poslanec že v madžarskem parlamentu.

O sodelovanju opozicije

Razna glasila JRZ, zlasti slovenska, so do sedaj v vsemu zatrjevala, da je predlog Jugoslovanske nacionalne stranke za ožje sodelovanje velikih opozicijskih strank propadel. Izjave raznih opozicijskih voditeljev in organizacij opozicijskih strank na terenu pa bolj in bolj kažejo, da se ta trditve ne bo dala držati. Zlasti po zadnji skupni seji zastopnikov JNS, demokratov in radikalov se ne da več zanikati, da so priprave za sistematično in trdno sodelovanje opozicije v polnem teku. Sprejeti so bili tudi že nekateri sklepi, ki naj za bodoče onemogočijo dosedanje taktiko izigravanja ene opozicijske skupine proti drugi. Edina tolažba vseh onih, ki vidijo v sodelovanju opozicije nevarnost za svoje ne-prirodne položaje, je sedaj v tem, da sicer možnost sodelovanja priznavajo, a se pri tem tolažijo, da gre samo za nekaj tehničnih sporazumov. V tem smislu opoldnasko izdaja »Slovenec« z velikim zadovoljstvom citira »Trgovinskega glasnika«, da more biti sodelovanje med opozicijskimi strankami samo tehnična zadeva, med-

dikalne zajednice. Zagrebški list poudarja v tej zvezi, da je povsem pogrešno, ako »Samouprava« identificira JRZ s sporazumom od 26. avgusta in njegovo ostvaritvijo. Pri tem se sklicuje zlasti na izjave dr. Mačka. Kar se tiče očitkov o dvojni politiki JRZ, pravi »Obzor«, da tega ne očitamo on, temveč celo skupine, ki sodelujejo s to stranko v vladi. »Obzor« zatrjuje, da smatra sporazum dr. Maček-Cvetković kot pričetek pravilne preureditve države, toda da razlikuje ta politični čin od samega izvajanja sporazuma.

V ostalem se »Obzor« zdi, da v članku, ki ga je objavila »Samouprava«, prevladujejo spomini na dr. Stojadinovićevo dobo, na metode iz decembrskih volitev in na čas veljanja »velikega vodje«. Glavni organ JRZ se je v polemiki z »Obzorom« spomnil tudi Pavelčičevega letaka pred volitvami, ki je pozival v imenu tega veleizdajalca Hrvate, naj ne sledijo izdajalcu dr. Mačku. »Obzor« opozarja »Samoupravo«, da je ta Pavelčičev poziv izšel v Zagrebu v nekem sedaj že ustanovljenem listu opremljen s Pavelčičevimi fotografijami in uniformiranimi »vstajenci« in da ta list ni bil konfisciran, temveč se je smel svobodno kolportirati, ker se je hotelo omajati dr. Mačkovo vrsto in s tem podpreti dr. Stojadinovićevo listo.

Na koncu svetuje »Obzor« glavnemu organu JRZ, naj raje dela na tem, da bo JRZ iskreno sprejela politiko sporazuma.

Muslimani in JRZ

Glavni odbor Jugoslovanske radikalne zajednice objavlja da so neresnične vesti nekatereh listov, da so sklenili muslimanski pristajši JRZ na delu s svojimi voditelji, drugim podpredsednikom JRZ in ministrom prometa dr. Džaferjem Kulenovićem, izstopiti iz stranke.

V zagrebških krogih pa zopet zatrjujejo, da glede nadaljnje taktike muslimanov niso izključena presenečenja. Pri tem opozarjajo, da se je dr. Kulenović že enkrat s svojo izjavo, da se ne podreja sklepom izvršnega odbora JRZ glede postopka pri preurejanju države, postavil v nasprotje z ostalim vodstvom JRZ in zavzel docela drugačno stališče. Zelo se komentira tudi poročilo »Hrvatskega dnevnika«, da je muslimanski verski poglavar Felim Spaho v Sarajevu dve uri konferiral s predsednikom muslimanske organizacije HSS prof. Hakiom Hadžićem o aktualnih vprašanjih, ki se tičejo muslimanov v Bosni. Po drugih vesteh pride reis ul ulema Spaho v kratkem v Zagreb, kjer se bo sestal s hrvatskimi voditelji.

Proti begu industrijskih podjetij iz Hrvatske

Včerajšnja beograjska »Pravda« objavlja naslednje zanimive vesti iz Zagreba:

»V zvezi s čim dalje bolj pogostim begom kapitala iz banovine Hrvatske in njegovo selitvijo k središču države, se pričakuje v najkrajšem času intervencija banske oblasti v Zagrebu. V poučenih krogih poudarjajo, da ta intervencija ne bo omejena na individualne prepovedi posameznih podjetij, da bi se preselila, kakor je to bilo doslej, temveč se pripravljajo posebni fiskalni in gospodarski ukrepi, ki bodo odstranili vzroke tega preseljevanja samega.«

Smrt žrnega reporterja

Nemški listi poročajo o smrti nemškega novinarja Kleingartnerja, enega izmed najbližjih sodrukov propagandnega ministra Goebbelsa. Pokojnik se je kot poročevalac udeleževal skoro vseh nemških vojniškov nad Anglijo ter je o njih zanimivo in napeto poročal v nemških listih. Ob politih je napravil tudi mnogo zanimivih slik in filmskih posnetkov, iz katerih je bil potem sestavljen celotni film, ki predstavlja pravi zračni boj med obema nasprotnikoma. Bil je znan pod nazivom »zračni reporter« tudi v inozemstvu, saj so njegove svojevrsne »spotopise« objavljali tudi razni nevtiralni listi. Svoje letalo je vodil navadno sam. Zadnji njegov polet je bil ob velikem nemškem letalskem napadu na Anglijo dne 2. marca. Pri tej priliki so ga angleži sestrelili kaka dva kilometra od angleške obale pri Suffolku.

Krščanski socialisti pišejo škofu

Glasilo krščanskih socialistov »Delavska pravica« objavlja sledeče opozorilo članom Jugoslovanske strokovne zveze:

»V sredo 6. marca je bila v Ljubljani konferenca duhovnikov ljubljanske škofije. Konferenco je vodil škof dr. Rožman. Na dnevnem redu so bile resolucije lanskega kongresa Kristusa Kralja. Takoj po tej konferenci se je raznesla po Ljubljani vest, da bosta Jugoslovanska strokovna zveza in »Delavska pravica« obojeni v prihodnjem »Škofjskem listu«. To vest so raznašali celo dijaki ljubljanskih gimnazij. Načelstvo JSZ je takoj storilo primerne korake. Zadnji teden pa se je kljub temu trdovratno širila ta vest med ljudmi. Mi bi pri vsem tem ostali mirni, ker zaupamo našemu članstvu, ki je že po dolževih borbah dovolj utrjeno in prepričano o globoki veri, ki je vodilo vsega našega življenja.

Na zadnjem običnem zboru slovenskega dela Jugorasa. Zveze združenih delavcev pa je g. Krizman (bivši župnik v Tuničah in sedanji upravnik kuhinje v Delavski zbornici, Op. ur.) izjavil javno sledeče, kar so tudi ponatisnili listi: da je na svoji zadnji konferenci, ki jo je vodil škof dr. Rožman, ugotovila duhovščina, da pisanje »Delavske pravice« in voditelj JSZ ni mogoče smatrati za krščansko, ker je v svoji nazornosti dvoilčno...

Glede na to trditve, ki jo je javno izrekel duhovnik g. Krizman, je načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze poslalo škofu dr. Rožmanu sledeče pismo:

»Prevzvišenil!

V »Slovenskem domu« in »Slovenec« smo brali v poročilu o običnem zboru ZZZ sledečo izjavo g. Krizmana:

»... da je na svoji zadnji konferenci, ki jo je vodil škof dr. Gregorij Rožman, duhovščina ugotovila, da pisanje »Delavske pravice« in voditelj Jugoslovanske strokovne zveze ni mogoče smatrati za krščansko, ker je v svoji nazornosti dvoilčno.«

Na podlagi poročila o razgovoru, ki sta ga imela o tej stvari z Vami dne 9. marca t. l. predsednik g. Zumer in tajnik g. Rožman, si vodstvo JSZ ne more misliti, da

Novi dokumenti o vojni

Poljska »Bela knjiga« in nemški odgovor na njo

V obliki »Bele knjige« je izdala poljska vlada v Franciji zbirko 184 diplomatskih dokumentov, ki dopolnjujejo doslej izdane zbirke dokumentov o vojni krivdi: angleško »Modro knjigo«, nemško »Belo knjigo« ter francosko »Rumeno knjigo«. Poljsko poglavje je bilo že v teh diplomatskih knjigah najboljše, toda poljska vlada je hotela z objavo posebne knjige tudi s svoje strani odgovoriti na nekatere trditve v nemški »Beli knjigi«, obenem pa dopolniti pomanjkljivosti angleške in francoske zbirke dokumentov. Dokumentarni pomen poljske »Bele knjige« pa je že v tem, da objavlja v drugem delu tudi dokumente o poljsko-sovjetskih odnosih. Ker ni bil doslej objavljen o sovjetski zunanji politiki v najnovejšem evropskem razvoju se neben diplomatski dokument, je ta del poljske »Bele knjige« posebno zanimiv, dasi je omejen samo na poljsko-sovjetske odnose in se ne dotika na primer razgovorov med Anglijo in Francijo na eni ter Rusijo na drugi strani, razgovorov, o katerih zapadni veleposlaniki, kakor znano, ne nameravata za sedaj izdati nobenih dokumentov.

Dočim se diplomatski dokumenti, zbrani v angleški, nemški in francoski knjigi, nanašajo večinoma na najnovejši razvoj, obsegajo dokumenti v poljski »Beli knjigi« dobo od leta 1933 do leta 1939. Prvi dokument v zbirki je poročilo poljskega veleposlanika v Berlinu Wysockega o razgovoru, ki ga je imel 2. maja 1933 s kancelarjem in ki je prvi korak k poljsko-nemski zvezi, sklenjeni tri četrt leta kasneje.

Razvoj poljsko-nemških odnosov

Dne 26. januarja 1934, ko je bil podpisan nemško-poljski sporazum, je poljsko zunanje ministrstvo v brzjavni okrožnici poljskim diplomatskim zastopnikom sporočilo, da nima navedenemu sporazumu »druga namena od onih, ki so jasno označeni v besedilu«. Poljska je s svojim sporazumom z Nemčijo hotela doprinesiti k splošnemu pomirjenju v vzhodni Evropi.

V nasprotju s poljskimi nameri pa je po zadržanju »Bele knjige«, nemška vlada hotela dati sporazumu protisrčni značaj. »Bela knjiga« navaja pobude maršala Göringa maršalu Plüschkemu 10. februarja 1935 ter Ribbentropove izjave z dne 14. avgusta 1936, v katerih je nemški zunanji minister prikazal rusko nevarnost kot »element utrditve nemško-poljskih odnosov«. Poljska knjiga navaja tudi vsebino razgovorov poljskih državnikov z nemškimi zunanjimi ministrom Ribbentropom o priliki njegovega poslednjega obiska v Varšavi v januarju lanskega leta. »Bela knjiga« zagotavlja, da je bilo zadržanje Poljske glede protiruskih pobud Nemčije odklonilno.

Nato vsebuje poljska »Bela knjiga« zbirko dokumentov, ki naj dokazujejo, da v razdobju 1933–1938 Nemčija ni opustila take rekoč nobene prilike, da ne bi poudarila svoje želje po spoštovanju poljske teritorialne nedotakljivosti. Tako je objavljena izjava, ki jo je maršal Göring dal generalisim »poljske« vojske 16. februarja 1937 in ki se glasi: »Na nemški strani ni nobene težnje, da bi se Poljski karkoli odvzelo od njenega ozemlja. Nemčija je priznala to ozemlje takšno, kakršno je. Nemci ne bodo napadli Poljske in ji ne bodo odvzeli koridorja. Izjavljam kategorično in iskreno, da nečemo koridorja. Koridor nam ni potreben.« Podobno so bile Hitlerjeve izjave poljskemu veleposlaniku v že navedenem razgovoru z dne 2. maja 1933, kasneje pa še 5. novembra 1937.

Nemške zahteve po priključitvi Gdansk in v zgraditvi eksteritorialnih cest preko koridorja so bile prvič uradno nakazane v razgovoru med Ribbentropom in poljskim veleposlanikom v Berlinu 24. oktobra 1933, torej kmalu po monakovskem sporazumu. Drugi jih je postavil Hitler v razgovoru, ki ga je imel 5. januarja 1939 s poljskim zunanjim ministrom Beckom v Berchtesgaden, a tretji takoj po zasedbi Prage v marcu lanskega leta. Poljsko stališče je bilo vselej odklonilno. Kakor kažejo dokumenti v »Beli knjigi«, pa se Poljska ni protivila kompromisnim rešitvam v pogledu prometnih olajšav Nemčiji v zvežah z Vzhodno Prusijo, skupnih poljsko-nemških jamstev Gdansk kot svobodnemu mestu itd. Nemških protipredlogov v knjigi ni.

V teh okoliščinah se je poljska vlada odločila za angleška jamstva z dne 6. aprila 1939, potrjena v vzajemni zvezni pogodbi z Anglijo in Francijo dne 13. aprila istega leta. Na dobo od aprila do avgusta lanskega leta se v »Beli knjigi« nanaša le malo dokumentov, ker so bili v tej dobi nemško-poljski stiki že zelo skromni. Prvi del »Bele knjige« se zaključuje s poročilom poljskega veleposlanika v Berlinu o razgovoru dogodkov proti koncu lanskega avgusta pred izbruhom sovražnosti.

Poljsko-sovjetski odnosi

Drugi del zbirke vsebuje nekaj zanimivih dokumentov o razvoju poljskih odnosov s sovjeti. Takoj po podpisu poljsko-nemške izjave z dne 26. januarja 1934 se je poljski zunanji minister Beck podal v Moskvo na uraden obisk. »Bela knjiga« navaja besedilo govorov, ki so bili ob tej priliki izrečeni, ter protokol o podaljšanju ne-napadnih pogodb med obema državama. Okrožnica poljskega zunanjega ministrstva diplomatskim zastopnikom v inozemstvu z dne 9. novembra 1937 še posebej poudarja, da odklanja Poljska vsako pobudo za pristop k protikomunističnemu paktu. (To je bilo takoj po podpisu protikomunistične pogodbe med Nemčijo in Japonsko.) Moskva je bila ves ta čas v ostrem antagonizmu nasproti Nemčiji in narodnemu socializmu sploh. Ko je maja lanskega leta obiskal namestnik sovjetskega zunanjega komisarja Potemkin Varšavo, je po nalogu svoje vlade sporočil poljski vladi, »da bodo sovjeti v primeru oboroženega spopada med Poljsko in Nemčijo zavzeli napram Poljski dobrohotno stališče«.

To dobrohotno zadržanje Rusije je ostalo nespremenjeno celo po sklenitvi nemško-sovjetske nenapadne pogodbe z dne 23. avgusta 1939. Še 11. septembra lanskega leta, torej 11 dni po izbruhu sovražnosti med Nemčijo in Poljsko, je sovjetski veleposlanik v Varšavi izjavil grofu Szembeku, državnemu podtajniku v poljskem zunanjem ministertvu, »da se zdi, da začnaja

jo Nemci bombardirati kraje ob zapadni sovjetski meji.« Sovjeti pa, je pripomnil, »ne žele imeti skupne meje s totalitarnimi državami. Oni imajo s Sovjetskim paktom o nenapadanju in pogodbo o vzajemni pomoči.« Navzlic tem zagotovilom so sovjetske čete 17. septembra 1939 vkorakale na poljsko ozemlje. Poljski veleposlanik v Moskvi podaja za zaključek dramatičen opis dogodkov z dne 17. septembra lanskega leta.

Nemške pripombe

Nemška vlada je že proti dokumentom v angleški »Modri knjigi« in francoski »Rumeno knjigi«, zlasti pa na objavo poljske »Beli knjige« o nemškem postopanju na Poljskem odgovorila z objavo posebne knjige o poljskem postopanju z nemško manjšino na Poljskem ter z zbirko svojih diplomatskih dokumentov, zbranih v nemški »Beli knjigi«. Na objavo poljske »Bele knjige« pa odgovarja sedaj Nemška diplomatsko-politična korespondenca z naslednjimi pripombami:

1. Nemško-poljska izjava z dne 26. januarja 1934 bi morala biti osnova za rešitev vseh vseh vprašanj med obema državama, torej tudi teritorialnih vprašanj, kajti ta izjava ne pomeni nikakega jamstva za meje, kakor so to skušali napadno prikazati. Tudi ni res, da bi si bila samo poljska vlada prizadevala za mirno rešitev vseh vprašanj. Tako je Nemčija predlagala sklenitev nemško-poljskega manjšinskega dogovora, kar pa je Poljska odbila. Vsa nemška prizadevanja za spravo v tem vprašanju so Poljski sabotirali s preganjanjem Nemcev.

2. Na dokumente poljske »Bele knjige«, ki naj bi dokazali, da so bili nemško-sovjetski odnosi v letih 1934–1938 zelo slabi, odgovarja imenovana uradna korespondenca: »Tega ne bo smatral nihče niti v Berlinu niti v Moskvi niti kjerkoli na svetu za posebno novost. Med tem pa je svetovna javnost že vzela na znanje, da nista sedaj niti Rusija niti Nemčija več pripravljene, pustiti se medsebojno hujskati od zapadnih plutokracij.«

3. Diplomatsko-politična korespondenca obojuje Poljske, da so hoteli anektirati Gdansk in da so potemtakem neresnične trditve »Bele knjige«, da Poljska takih namenov nikdar ni imela. Češ da so Poljski utrdili Westerplatte že v marcu 1933.

4. Korespondenca očita tudi poljski »Beli knjigi« pomanjkanje večjega števila dokumentov v razdobju od maja do avgusta lanskega leta ter pripisuje samo angleškemu vplivu, ako je Poljska v tej dobi kazala večjo bojovitost.

5. Končno odklanja nemška vlada očitke, da bi sprejem nemških pogojev Poljski, kakor so bili objavljeni po radiu pred izbruhom konflikta, pomenil nemški »diktat« Poljski, češ da bi se bil opolnomočil poljski zastopnik, ako bi se bila poljska vlada zanj odločila, lahko pogajal v popolni enakopravnosti.

Dr. B. V.

Iz Julijske krajine

Oskrba tržaške okolice z vodo

Vasi na Krasu v neposredni okolici Trsta so se zmerom zelo slabo oskrbovane z vodo, čeprav spadajo po večini k tržaški občini, ki ima po obnovi svojih vodovodnih naprav, dovršenih že pred nekaj leti, na razpolago dovolj vode, da bi jo mogla napeljati prav do poslednjega naselja na svojem ozemlju. Vasi na bližnjem Krasu so bile vse doslej v glavnem navezane le na vodo iz starih, večinoma nehijskih vodnjakov. Problem vode je postal še posebno pereč, odkar se je število prebivalstva v vasi, ki spadajo k tržaški občini, in še nekaterih drugih, ki bi pričeli svojega tujskega prometnega pomena prišlo neposredno v poštev za oskrbo za vodo iz mestnih vodovodov, v poslednjih letih naraslo že kar na 40.000.

Sele te dni je bilo končno objavljeno, da v mestno vodovodno podjetje pripravilo načrte za razširitev vodovodnih napeljav na bližnje kraške področje. Po teh načrtih bodo napeljali vodo iz rezervoarjev na Greti in pri Sv. Mariji Magdaleni mimo Opčin ter preko Golega vrha na Prosek, v Repen, Sežano, Trebče, Gropado, Bazovico ter še nekatere manjše vasi v tem območju.

Drobne novice

Novi grobovi. V Trstu so umrli vdova Amalija Sosičeva, stara 41 let, Anton Besednjak v starosti 86 in Alojzij Jerzal v starosti 36 let. Preostali naši sožalje!

Zidje izločeni iz svobodnih poklicev. Pokrajinski sindikati svobodnih poklicev so pppred kratkim črtali iz svojih seznamov ali vrst židovskih združenj arhitektov itd. Tako je bilo izločenih iz svobodnih poklicev v tržaški popkrajini 6 arhitektov, 6 kemikov, 1 komercialist, 6 farmaceutov, 55 zdravnikov, 1 zobotehničarka, 12 gospodarskih svetovalcev, v ppuljski popkrajini 2 kemika, v reški 2 gospodarska svetovalca itd. Izločeni v Italiji ne bodo smeli več izvrševati svojega poklica.

Tri prometne nesreče. Na cesti proti Kanalu se je pred dnevi smrtno ponesrečil 15-letni Ciril Zabar iz Kanala. Fant se je nekaj časa vozil na težkem tovornem avtomobilu, ko ga je na nekem ovinku vrglo z avtomobila, tako da je padel prav pod kolesa priklonnega voza. Posledicam je takoj podlegel. — V noči po četrti nedelji se je smrtno ponesrečil 29letni Peter Podberšič iz Gorice, ko je s svojim motociklom zavil na Oglesko cesto. Zaletel se je v zid neke garaže s tako silo, da si je ob njem še sam prebil lobanjo. Trije vojak, ki so prvi opazili nesrečo, so poskrbeli, da je bil takoj prepeljan v bolnišnico. A bilo je že prepozno. Podberšič je malo pozneje umrl. — Prav tako je v gorški bolnišnici podlegel hudim poškodbam 19letni Franc Mišak, sin lesnega trgovca iz Budanj na Vipavskem. Tudi on se je ponesrečil z motornim kolesom na cesti med St. Vidom in Vipavo.

Nova žrtev granate. Med nabirali granat je nesreča zahtevala pred nekaj dnevi novo žrtev. V bližini Vrtojbe se je ukvarjal Ciril Podberšič s staro, nekje na bližnji gmajni najdeno granato. Pod udarci s kamnom mu je eksplodirala. Fant je dobil nevarne rane po vsem telesu in jim je dva dni pozneje podlegel v gorški bolnišnici.

